

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos polt sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak pajotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, augusztus 23.

Oroszország ellen!

Teljes diadal a szerb harctereken.

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest, augusztus 22.

Mai számunk főbb közleményei:

Seregeink dicsőséges előnyomulása a szerb csatatereken.

A hadvezetőség jelentése az augusztus 13. és 19-ike közt lefolyt ütközetekről.

Harminc szerb zászlóalj kiveretése dél-Bosznia-ból.

Diadalmas harcok az orosz harctereken.

Foglyul ejtett orosz táborok.

Barrikádok Olcsza utcáin.

Tizezer franciát ejtettek foglyul a németek.

Elvágták a franciák visszavonulási útját.

Használhatatlan a francia löpor.

Katonai statárium a Marostól délre eső vármegyékben.

Varjassy Lajos dr. kalandos utazása.

Az aradi pénzpiac és a moratórium.

Annak a feladatnak, amely a világháború kitörésekor az osztrák-magyar monarchia haderejére hárult, két nagy iránya volt. Az egyik: Szerbia megnyitése: diadalmasan előnyomuló csapataink immár befejezett sikerének tekinthető. A hadsereg fontos pozíciókat szerzett Szerbiában és ezalatt teljesen megtörte a minden erejével és a kétségbeesés fanatizmusával harcoló szerb seregeket. Valjevo felé előnyomuló csapataink útjának alig van akadálya. A hősi oltánsággal szerzett győzelmek után a monarchia hadserege fokozottabb erővel és koncentrált energiával foghat a nagyobb céljához: Oroszország megtámadásához. A háborúnak ezt az új étappeját közli az alábbi hivatalos hiradás a közvéleménnyel. Amilyen lelkesedéssel fogadta ez a szerbiai haditettek ragyogó sikerét, ép oly megnyugvást kelthet benne az, hogy a nagy ellenség, az orosz ellen a monarchia hatalmas erővel, a nagy feladathoz kívánt kellő felkészültséggel és biztosan szervezett támadással vonul föl. Az előretolt csapatoknak az orosz határon elért eddigi sikerei után a döntő események következnek, s ez alatt, az Oroszországgal való nagy leszámolással egyidőben, tovább folyik a szárnyatörött szerb hadsereg visszaszorítása és letiprása. A monarchia hadvezetőségének ez a céltudatos eljárása, amely a nagyobb cél felé megfelelő erőt összpontosít, a legnagyobb megnyugvást és lelkesedést fogja kiváltani az ország közönségében, amely lántorithatatlan bizalommal várja ennek az akciónak teljes sikereit.

A nagy eseményt bejelentő hivatalos közlés a következő:

Budapest, augusztus 22. (Hivatalos jelentés.) Miután Oroszország beleavatkozott a monarchia és Szerbia között kitört harcba, kénytelenek voltunk egész erőnket az északkeleti harctéren összevonni. Ezzel a Szerbia elleni háború, amelyet a közvélemény legnagyobb része büntető expedíciónak tartott, automaticus mellékakciója lett hadműveleteinknek: azaz a nagy döntést alig érinti.

Mindazonáltal az általános helyzetre és az ellenségről kapott hírekre való tekintettel, célszerűnek mutatkozott, hogy offenzívebb akciót kezdjünk. Ez azonban, tekintettel az előbb kifejtett szempontokra, csakis az ellenséges területen való rövid előnyomulásnak volt szánva, amelynek sikere után szükségkép vissza akartunk térni az előbbeni várakozó állásba, hogy adott alkalommal ismét lecsapjunk az ellenségre.

Ez az offenzív, rövid előnyomulás meg is történt. Az augusztus 13-ika és 18-ika közötti időben az előnyomulást haderőnk délre vezényelt része, kiváló vitézséggel és bravurral hajtott végre és annak eredménye az volt, hogy csaknem az egész szerb hadsereget maga ellen központosította. A szerbek számbeli nagy túlsúlyával szemben, folytatott harcok a részünkről hozott legsúlyosabb áldozatok mellett is meghiúsultak csapa-

taink hősiességén. Hogy ezek is részben jelentékeny veszteséget szenvedtek, azon csodálkozni nem lehet, tekintettel a számbeli tulsulyban levő és létért küzdő ellenségre.

Mikor azután a szerb területen messze előnyomult csapataink augusztus 19-én este teljesítették feladatukat, azt a parancsot kapták, hogy ismét visszatérjenek eredeti hadállásaikba: az alsó Drina és Száva mellett. A harctéren teljesen kimerült ellenséget hagytak vissza. Csapataink ma a szerb területen lévő magaslatokat és a Szabács kerületi teret tartják megszállva. Délszerbiában és Boszniában az oda előnyomult osztrák-magyar csapatok, folytonosan harcolva, előnyomulásban vannak Valjevo felé.

Teljes nyugalommal nézhetünk a további események elé, amelyek lefolyása igazolni fogja a bizalmat, amelyre, — legnehezebb viszonyok közt küzdő és a laikus előtt hálátlannak tűnő feladattal megbízott derék csapataink — augusztus 13-ika és 19-ike között, teljes mértékben méltóknak mutatkoztak.

Ehhez a kommunikéhez illetékes helyen megjegyzik, hogy a kommuniké szerint is meg van állapítva, hogy e hó 19-én este azt a feladatot, amelyet a Szerbiában operáló hadseregünk kezdettől fogva maga elé tűzött megoldotta olyannyira, hogy Valjevo felé való előnyomulásunknak biztosítását, összes erőinknek észak felé való csoportosítása már nem érinti. Különben a kommuniké nyugodt és tárgyilagos hangon van tartva és maga is kiemeli, hogy a hadvezetőség főképpen az orosz határon való erőösszpontosításra fordítja ez idő szerint gondját bizton tudva, hogy ezáltal a déli harctéren szerzett erős pozíciókat nem veszélyezteti.

Boszniába betört szerb sereg visszaverése.

Budapest. (Hivatalos.) A délkeleti hadszíntéren, Visegrád-tól és Rudótól keletre mintegy harminc szerb zászlóalj és nagyszámu hegyi tábori és nehéz tüzérséget szivós küzdelem után 20-án és 21-én az egész vonalon visszavetettünk.

Emlékek.

Lassan elbucszunk mindenkitől, aki ismerős volt, aki drága volt, akit megszoktunk, akit megszerettünk. Az ismerős arcok eltűntek a korzóról, a társaságból mindennap elmarad egy-egy újabb kedves fiú. Ma még itt ült köztünk, megvitatta a kávéházban a harcterek eseményeit — azokat a titokzatos eseményeket, amelyekről alig szól egy-két kurtaszavu távirat — ma még itt sétált valamelyik szép asszonyunk oldalán, nevetgélte és udvarolt, — kicsit furesa is volt, szokatlan is, amint a tárgyalóteremből, büróból, kávéházból, zsurozó szalonokból, színházi porterről ismert arcot, alakot olvadoztatta a császár kabátjának merev gallérja, a tisztí kard, a láb-szárra csavarodó furesa bőrpáncél. — — Mind-egy: ma még itt volt, megjelent, új köntösökben, harciassá vált külsejében is köztünk élt: azután egyszerre nincs tovább... Vonat robog vele, vonat robog velük, sokakkal délre vagy északra: mindegy. — — Annyi szent, hogy valamelyik harctér felé, ahol szerb fegyverek ropognak, vad komitációs állnak lesben bombáikkal, vagy muszka úgy dörren, kozák lándzsák villognak.

Azután mit tudunk felőlük? A jó pajtás, a derék fiú, a népszerű cimbor, a kedvelt gavallér, a boldog vőlegény, a mámoros ifjú férj és a derék családapa egyformán csak egy-két rózsaszínű tábori levelezőlappal jelentkezik, egy-két sor írással, amelyről hiányzik a hely, ahol leirták, lassan-lassan a dátum is kell, hogy elmaradjon — de ott van benne, hogy írójára „jól van”, hogy a „hangulat lelkes”, és hogy „in-

dulunk az ellenség felé”. Sok helyen, könyel telesírt női szobákban, megölegetett, csókkal telehintett fehér leányárnák között drága, föl-tett, becézett kincsök ezek az uniformisos író-sok, amelyet talán más-más betűvetéssel, de majdnem egyformán írogat haza az aradi tartalékos tiszt és a kegyekbe való írást inkább kaparó, mint tudó baka... Drága kincsök ezek: reszketve féltett emlékek, mert vaj' ki tudja, hogy a kézben levő, az utoljára érkezett után jön-e még újabb, jön-e még egy utolsóbb?!

Emlékek, emlékezősok és remények töltik be a napokat. Ha végigsurranok az utcán, ahol hullámszik az ember, ahol ringanak nyári pompában a nők, ahol annyi megint a szürke, feszülő uniformis, de valamennyi idegenből való emberen feszül, alig egy-kettő közt a mienk, az aradi, ha végigsurranok a helyüket nem találó, nyugtalan, utcára áradó, minden percben új eseményekre éhes és minden percben új eseményektől rettegő emberek között, mintha már kevesebb lenne a jókedvű, az élnivágyó, az életre áhító arc és több a sápadt, a holnap-tól, a következő órától, a most lepergő pillanattól féltő. Az elmúlt hetek, az elmúlt napok, az élet szent, reszkető összekapcsolódó napjai voltak. Párok fonódtak össze isteni, nagy, fellángoló, kétségbeesetten féktelen szerelmmel, és ahol a test nem forrhatott egygyé, az ajkak közé hideg gát emelkedett, ott is forrón, bódító, mámorosan, megittasodva, elborulón, és feketén, alakarikázva ölelkeztek össze a valló, megadó, elálmodó szemek...

Ma már ebből nincs semmi. A szerelmek csak magukban égnek, epekednek, a férfiak

Hazug hírek becsempészése.

— Külföldi lapok vezeték félre a magyar közönséget. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 22.

Most csak egy érdek van az országban: a háború érdeke. Minden más elnémul, háttérbe szorul, kérielhetetlenül keresztül haladnak rajta. S ez így jó és így helyes, ennek most így kell lenni.

A sajtó szigorú ellenőrzés, sőt a legtöbb helyen cenzura alatt van. Ez is érthető, mert egy meggondolatlanul elejtett szó, egy lelkiismeretlenül szólnak eresztett hír mérhetetlen károkat okozhat. Hogy az angol, francia, orosz lapok mit és milyen vakmerően hazudnak, azt, ha meg is tudjuk, mosolyogva vesszük tudomásul. A magyar, az osztrák és a német sajtó pedig egyértelműen csak a hadvezetőség közléseit hozza nyilvánosságra s azokat kommentálja. Így a közönség csak igaz, a megbízható, a valóságnak megfelelő híradásokat kap a maga idejében, akkor, mikor a nyilvánosságra hozatal a hadviselésnek már nem árthat.

Csak hogy... csak hogy bejutt az országba néhány külföldi lap is, semleges országban megjelenő organumok. S ezek, lehet hogy jó-hiszeműen, olyan híradásokat is közölnek, amelyek a valósággal homlokegyenest ellentétesek. Hogy például illusztráljuk a dolgot: a francia Havas ügynökség, mely e héten is Lüttich erélyes védelméről írt. Az olasz lapok át is vették ezeket a közléseket, míg nyilvánvaló nem lett, hogy a derék párisi ügynökség notoriusan hazudik, mire az olasz lapok egyértelműen megállapodtak, hogy a Havas híreit többé nem közlik.

Vannak azonban még külföldi lapok, akik vagy hitelt adnak még mindig a francia hazudozásnak, vagy — s ez valószínűbb — oly szoros noxusban állanak az entente hatalmakkal, hogy költött híreiknek hitelt kell adniok s ezek még most is lelki nyugalommal kiabálják a világba vastagbetűs hírekben, hogy itt és itt arattak győzelmet a franciák s ezek meg az ezredeink pusztultak el. Ezeknek a nyilvánvalóan tendenciózus híreszteléseknek természetesen nem ad hitelt senki, de azért az illetékes hatóságok figyelmébe ajánljuk, hogy a külföldi lapokra is terjesszék ki az ellenőrzésüket.

számára csupán a halálos csatamező csókja nyiladozik egy darabig és a nőknek: mi egyéb marad, mint apró, együgyű, isteni, bűbájos emlékek. Emlékek: egy utolsó szó, egy utolsó megszakadó csók, egy végső, végtelen szem-összefonódás, egy távolból szálló Feldpost No. 109. és 117. és isten tudja mennyi csuf fektető bélyegzőjével megpecsételt levélke, egy szalag, egy kép, száz meg száz semmisség... Emlékek, aminőket szerelmes diákok szoktak őrizni, amiért kis bakfisokat mosolyogtunk meg titkon. De ma minden emlék drága, minden emlék szent és azt szeretném, ha minden szavam áhítatos, könyes, imádkozó, halkhangu lenne, amikor róluk szólok.

— Elbucsztam tőle — mondta szinte sirón, szinte szepegőn egy bájos barna az esti korzón meghittén és titkosan barátjának. (Restelkedve vallom be, hogy meghallgattam szomorú és friss vallomásait, amelyek vonzóztak, mint a mágnes, szívemben zenélnek még ma is fojtogatón és meghatón, pedig hivalkodom vele olykor, hogy nincs, ami meghatna...)

— Elbucsztam tőle — mondotta és szavai úgy esengtek, mint a legforróbb szerelmem és legtisztább lélek éneke. — Elbucsztam és emléket kértem tőle.

— Mit kértél? — tudakozta kissé kíváncsian és türelmetlenül a barátom.

— Egy szálát a kardbojtjából — suttogta fojtottan, áhítattal az én drága barnám.

— Es adott?

— Igen. Itt hordom a bluzom alatt a szívemen. Kis selyemszalagba varrtam be, úgy őrzöm.

A moratorium és az aradi pénzpiac.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 22.

Három hete, hogy a háboru miatt elrendelt moratorium életbe lépett. A gazdasági helyzetnek olyan kivételes állapota következett be, amely szelőttség képzelhetetlennek tetszett előttünk, és amelynek első pillanata ezt a súlyos kérdést vetette föl, vajon hogyan fogjuk kibírni ennek a helyzetnek minden előre várt és előre nem sejtethető következményeit?

Bizonyos, hogy az első három hét után erre a kérdésre feleletet adni nem lehet. A moratorium első heteiben még tartottak a pénzkészletek. Hozzá vehetjük ehhez, hogy a mozgósítással összefüggő beszerzések, hadi ellátások, csapat-összevonások a lakosság bizonyos részei számottevő jövedelemre tettek szert, és az aradási eredmény kedvezőbb értékesítése is bizonyos pénzforgalmat jelentett. Kétségtelen tehát, hogy a moratorium súlyosabb hatása annak későbbi részén, annak előrelátható, sőt teljes biztossággal megjövendőleg megfosztásában idején lesz érezhető.

Az azonban a jövőre nézve is megnyugtatható, hogy Aradon és vidékén a moratorium eddig aránylag kevés zavart és nehézséget okozott és semmiestére se zsidbasztotta meg annyira a gazdasági életet, mint a hogy azt várták. Három körülmény tette ezt lehetővé.

Az egyik a közönségnek nyugodt, a helyzetet megértő viselkedése. A hadüzenet első napjaiban tapasztalt, egyébként se nagymérvű izgalom teljesen elenyészett. Megállapítható, hogy a betétek azon részéért, amelyhez a moratoriumról szóló kormányrendelet alapján a betevők igényt tarthattak, körülbelül csak azok jelentkeztek, akik arra rá voltak utalva és így a kivételek aránylag szűk határok között maradtak.

A másik az aradi pénzügyi liberális elbánása, amellyel, indokolt esetekben, nem ragaszkodtak a moratorium betűihez, hanem olyankor, amikor az üzemek zavartalan menete, a kereskedők legsürgősebb igényei és az iparosok szükségletét kívánták, a moratoriumban megállapított korlátokat túlmenő összegeket is utalványoztak és fizettek.

A harmadik körülmény pedig, amely az előbbieket különösen lehetővé tette, az, hogy az

Ennyi volt. Talán már szentségtörés is lett volna tovább hallgatni. Talán mosolyogni fognak rajta, ha elolvassák, talán én magam is szentimentális számárnak fogom nevezni egyszer már magamat, ha lesz még időm visszaneézni ezekre a napokra. Talán... De ma valami ájtatosan szépet, felsőgesen édeset talállok abban a gondolatban, hogy az ismeretlen drága barna leányba finom, pihegő, selymes, gyönyörű keblén puha selyembe takarva pihen a császár jelvényéből, a most százszorosán féltett, becsült, drágára értékelt tisztú kardbojtjából egy szál: egy szálaeska sodrott, aranyos fűrt. Szébb helyen, féltettebben, isteniben nem pihent még portepé szála, őrzöttebb, imádságosabb, hozzáférhetlenebb nem volt a véres harcokba, dúló oldókliésekre rendeltetett tisztú jelvény — és ha lehet hinni kiváltságokban, csodákban, áldásokban, talizmánokban, akkor ugy kellene hogy legyen, hogy azt a bojtjot, melyből ered, azt a kardot, amelyen a bojtja függ, azt a kezét, amely a kardot forgatja és azt az életet, amelyhez a kardforgató kéz tartozik, őrizze, óvja és éppen térése haza közénk az az illatos, megszentelt áldás, amely a féltő leányszivből dobog, az illatos keblek halmából árad a kis feketés-fakó aranyzálcakára...

Emlék... Ki tudja hány van még ilyen, ki tudja hányat, milyet rejtegetnek és hányban bisznek rajongó, remélő, talizmános áhitattal. Remélő áhitattal: ami most egyetlen kincsünk, egyetlen éltetőnk, akármit mondjanak is a könnyen mosolygók, léhát, cinikusat játszó, akiknek napjai lejártak most közöttünk...

Reüdre.

adósok nagyrésze nem él a moratoriummal és pontosan rendezi esedékes tartozásait. Ezt egyébként az adósok természetes érdeke is kívánja. Semminő moratorium nem tart örökké. Aki a moratorium alatt lejáró tartozásaival nem törődik, annak kétségtelenül nagy lesz a gondja a moratorium lejáráig folyó kamat és törlesztő hátralékokkal. Aki tehát úgy nem gondolkodik, hogy most itt a világ vége, hanem arra gondol, hogy a háboru elteltével újra megindul a produktív munka, remélhetően intenzívebb arányban, mint a háboru megelőző, állandó bizonytalanságban töltött idők alatt, annak igyekeznie kell, hogy kötelezettségeinek addig lehetőleg eleget tegyen.

A moratorium szükségszerű intézkedés volt, a melyet azok számára léptettek életbe, akiknek arra szükségük is van.

A hadbavonultak és olyanok, a kik jövedelmüket kizárólag ilyenektől kapják, élnek és ezeknek élniök is kell a moratoriummal. Azok azonban, a kiknek keresetforrását, fizetőképességét a háboru állapot vagy egyáltalán nem, vagy nem túlnagy mértékben csökkentette, ne használja föl kényelmi szempontok számára a moratoriumot. Ha nézve se lenne nagy haszna, mert a kamatfizetés elől elvont és otthon tartott összeg mindenesetre veszteséget jelent, — de árt vele az összességnek is, mert a kötelezettségek teljesítésének szünete kevésbé adna módot a pénzügyi intézeteknek, hogy a gazdasági élet halaszthatatlan igényeit kellően kielégítsék.

Fizetésre, tartozások rendezésére buzdítani az embereket: sohase volt népszerű izlés és most legkevésbé az. De a kik gondolkozni tudnak és akarnak, megériük ennek megokolt voltát. A háboru kottós feladatot ró a hadviselő nemzetekre. Az egyiket, a súlyosabbat, a vérsot, a halálveszedelmekkel járót a hadba ment katonák és bevonultak végzik. Az ő dícsőségletes munkájuknak is az a célja, hogy a jövő haladásának szerezzék meg az alapjait. A másikat, szintén igen komoly feladat az itthonmaradottaké: ez a feladat, hogy az ország munkabírása, gazdasági ereje minél biztosabban küzdjön meg, minél sértelenebb maradjon a háboru alatt. Mindenki, akinek módja maradt rá, végezze a dolgát, teljesítse a kötelezettségét; és a mint a katonák is az önzés teljes föladásával mennek az ellenség elé, itthon is vonuljon háttérbe az önzés és az a felfogás irányítsa minden polgár cselekvését, hogy azzal az összességnek, a közérdeknek, a polgártársainak használjon. A polgári szolidaritásnak ezen komoly törvénye ellen vét az, aki érepenzelt és egyéb pénzkészletét a forgalomból elvonja, harisnyákba és szalmazsákba rejti, aki ijesztgetéssel súlyosítja a nehéz helyzetet és ezt a törvényt szegi meg az, aki igazi ok nélkül nem teljesíti fizetési kötelezettségeit, csak azért, mert nem muszáj.

Arról nem is kell szólni, hogy ez a felfogás a hitelképességnek rovására is eshetik, amelyre pedig idők változásával szükség lehet. Ne vegye senki a lelkére azt a felelősséget, hogy a maga hibájából, a maga helytelen felfogásával több zavart és bajt okozott, mint a menyit anélkül következett volna be: a hazafiúi fegyelem irányítsa mindenkit abban, hogy kötelezettségének eleget tegyen, ne csak a pénzügyi intézetekkel, hanem a kereskedőkkel, iparosokkal szemben is, hogy ne csak az ellenség ellen, de a gazdasági válság nehéz gondoljaival szemben is védjük meg a hazát!

Az aradi kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter a motorbenzin mérsékelt eladási (vagyis a kisiparos által fizetendő) árát a folyó évi augusztus hó 15-től kezdődőleg folyó évi szeptember hó végéig métermázsánként 28 (huszonnyolc) koronában állapította meg oly megjegyzéssel, hogy amennyiben az utóbb említett időpontig a rendes viszonyok be nem állának és a jelenlegi 24 koronás árra visszatérni nem is lehetne, a most megállapított 28 koronás ár a folyó évi december hó végéig emelhető nem lesz.

Három dicsőséges állomás.

— Perwez—Gembloux—Brüsszel. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 22.

Perwez község, ahol a francia ötödik lovashadosztályt a németek visszaverték 22 kilométernyire van Namurtól. Másodrendű ut vezet Namurtól a Saint-Marc erőd mellett Dhugin át Perwezig, amely egy jelentéktelen falu, vasutállomás, ahonnan északkeleti irányban vezet a belga kőszénbánya vidékére is Hollandiába. Ez a vasút vonal szeli Gemblouxnál a fontos fővonalat, amely Namurból Brüsszelbe vezet; Perwez körülbelül 10 kilométernyire van ettől a kereszteződéstől. Két kövezet ott találkozik a falu alatt, amelyek közül az egyik az észak felé húzódó, párhuzamosan halad a Namurtól Brüsszelbe vezető kényelmes országúttal, amelyet azonban Namurnál a Saarlès vár zár el. Perwez 45 kilométernyire fekszik Brüsszeltől.

Nem lehet biztosan tudni, hogy a franciák, hogy jutottak Perwezbe. Lehet, hogy a rövidebb úton, Namurtól délre Givetnél a Maos mellett vonultak fel és itt vasut, valamint egy igen jó ut állott rendelkezésükre és ez esetben Namurban táborozhattak. Egy másik elég rövid ut a vasut, amely a franciaországi Beaumont állomástól kiindulva Manbeauge Charleroi és Marchiennesen át vezet a haretérre. Ezenkívül egy csomó ut áll a franciák rendelkezésére, amelyek közül a Beaumont és Charleroi közötti a legjobb. Megjegyzendő, hogy a belga utak egyáltalában nem jók. Nagyjából törtkövel vannak fedve, vagy pedig a kocsit van kavicsolva, a gyalogut pedig homokos. A kövezet rendszeren rossz állapotban van, az utak besüppedtek úgy, hogy nehéz szekerek csak nehézséggel közlekedhetnek rajtuk.

Perwez közelében a legfontosabb helység a 154 méter magasságban fekvő Gembloux. 5000 lakosa van és igen sok hely van katonaság elhelyezésére. Különösen jelentős Gembloux, mint vasuti gócpont. A Namur—Brüsszeli 62 kilométeres fővonal itt vezet át és Brüsszel ide csak 45 kilométer. A francia határról vasut vezet Merlemont—Fosse—Jemeppen át Gemblouxba, úgy, hogy a franciák Namur érintése nélkül is eljuthatnak Belgium délkeleti részéből Brüsszelbe. A fontos Namur-brüsszeli főut Gembloux érinti és innen is vezet egy ut Perwezbe.

Ha Lüttichből Brüsszelbe, Namur elkövetésével akar jutni az ember, akkor a Lüttich—Namur—Brüsszeli utat Andennénél el kell hagyni és át kell kelni a Maos folyón. Itt egy elég jó állapotban lévő széles utat találni, amely 18 kilométer hosszúságban vezet Eghezecig. Innen még 9 kilométer rossz ut vezet Perwezig, ahol a német és francia csapatok találkoztak. Ez a helység tehát egy olyan úton fekszik, amely indirekt vezet Lüttichből Brüsszelig. Perweztől északra vezet egy rossz ut husz kilométer hosszban Wavreig, amelynek 9000 lakosa van és amely már csak 26 kilométernyire van Brüsszeltől. Itt megint a Numar Brüsszeli főutba torkollik.

Brüsszelbe a waterlooi síkon át vezetett a diadalmas német seregek útja, száz esztendő dicső események emléke elevenedett meg, a legfényesebb diadaloké, melyeket német seregek a világ legnagyobb hadvezére fölött arattak. Új ihlet, új lelkesedés töltötte meg a német csapatok lelkét, mikor ezen a földön jártak. Történelmi idők és a történelmi események mintha megismétlődének...

Perweztől Brüsszelig, a francia lovasságot kergették a németek. Ahol lovasság van, azt nyomon köll követnie egyéb csapatoknak is, mert hiszen a lovasság egymagában nem kezdhet hadi műveleteket. Így kétségtelen, hogy erős francia csapatok próbálják segíteni a belga ellenállást, de hogy milyen eredménytelenül, azt az események igazolják. Valószínű, hogy a francia hadvezetőség a vereségek után kénytelen lesz minden erejét északon koncentrálni és minden erejével a védtelen belga határ oltalmára szelni. Ez jelentékenyen megnehezíti a franciák mozdulatait és helyzetét.

Páristól keletre ugyanis, ahol eddig a francia erők koncentráltak, hatalmas és teljesen modern erődítmények segítik a védelem munkáját. Ahány francia hadügyminiszter Sedan óta népszerűsége törekedett, vagy pozícióját igyekezett erősíteni, Páristól hatvan-hetven kilométernyi távolsággal modern erődítményeket emelt Elzász felé. Északról Belgium felé, csak egyetlen modern erősség, Lille védi az utat Páris felé, ez sem olyan azonban, melyet a német seregek könnyű szerrel el nem kerülhetnének. Ez Brüsszel elfoglalásának stratégiai jelentősége.

Háboruban járt Aradiak.

(A háziezred a boszniai okkupációban.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 22.

Most van harminchatodik évfordulója a boszniai okkupáció néven ismert hadjáratnak, amely egyike a világtörténelem legvéresebb fejezeteinek. Amikor 1878-ban a Berlinben összeült európai kongresszus megbízást adott a monarchiának, hogy a forrongó és Európa békéjét állandóan veszélyeztető Bosznia-Hercegovinát megszállja, mindenki azt hitte, hogy a dolog nagyon könnyen megy, és — mint akkor mondták — „egy katonacsapatával be tudják venni Boszniát.” Nem így történt. A hadjárat hónapokig tartott és a magyar fiúk ezrei ott vérezték el a kopár hegyek aljában, vagy a boszniai áthatolhatatlan erdő-ségokban.

Az aradi 33. gyalogezred is részt vett a kemény hadjáratban, amely bővelkedett a legizgalmasabb csatározásokban. A háziezred ama tartalékos tisztjei közül, akik a boszniai háboruban résztvettek, tudomásunk szerint már csak Fábian Lajos c. kuriai bíró, törvényszéki elnök, Farkas Ernő ny. vasuti főfelügyelő és Zikó János városi főtisztviselő laktak Aradon, azonban a legénységi állományból való egykori harcosok még számosan élnek itt. A boszniai okkupációban résztvettek előadásra nyomán a következőkben ismertetjük a hadjárat érdekesebb mozzanatait:

— Eleinte azt hittük, — beszélük — hogy nagyon kevés munkát ad nekünk az egész tartomány megújítása. 1878. július 29-én a tizenharmadik hadtest és a tizenharmadik hadosztály nyomult be Boszniába. A fővezérünk Philippovich tábornagy volt. Két részre osztott a sereg: az egyik — s ehhez tartozott a háziezred — Samacnál lépte át a Szávát, a másik pedig Jovanovich altábornagy vezetésével Hercegovina területére lépett és Mosztárt szállotta meg, még mielőtt a benszülöttek ezt a várost elfoglalhatták volna. A hercegovinai csapatunk nem volt olyan nehéz dolga, mint nekünk. A samaci átkelés nem ment nehezen, nem úgy mint most Szabácsnál. A boszniai felkelő vad csapatok ugyanis nem védtek olyan erősen a határt, mint most a szerbek és mi a Szávát nem valami sok bajjal léphettük át. Az első napokban alig mutatkozott ellenség, hanem beljebb, Maglaj falunál szemben találtuk magunkat az ellenséggel. Augusztus harmadikán értek elővédjeink Maglaj faluhoz. Itt egészen barátságosan fogadta őket a lakosság és fehérvándókat lobogtatva hivogatták a házakba. Ellenségnek itt se volt híre az első órákban. Csak amikor az elővéd tagjai egészen biztonságban érezték magukat, a hegyek mögül előrontottak Hadzsi Loja csapatai és egy szálig felkoncolták katonáinkat. A Boszniában állomásozó huszonhét régi török hadosztály szintén Hadzsi Loja elszánt csapatához csat-

lakozott. Ez a Hadzsi Loja volt a vezére az okkupáció ellen föllázadó benszülött mohamedánoknak, szerbeknek. Ezt a félművelt, de legendászerűen vakmerő alakot bálványozták katonái. Maglaj mellett lévő sziklavárában lakott, amelyet csak a zozugos hegyszakadékokat jól ismerő lakosság tudhatott megközelíteni. Ez a vadnézésű, különösen lövő hegyi vezér figyelműket küldött szót Boszniában és jól szervezte a felkelést. Ha valahol gyöngöcsét tapasztalt, halállal fenyegette meg az ingázót és így nem esoda, ha a benszülöttek tömegesen csatlakoztak hozzá. Ami katonáink rettenthetetlen bátorága és a túlerő következtében azonban nem tarthatta magát a végletekig. Sziklavárából végre is kikelt a takerodnia; mi szót leüldöztünk Hadzsi Lojára, de olyan védett helyeket fedezett föl, hogy a golyóink nem érhetek testéhez. A közlegények körében aztán az a hír terjedt el, hogy nem fogja a golyó. A sok véráldozatot kívánó ugynevezett gorillaharcban, amelyben ugyszólván minden sziklát külön-külön kellett meghódítanunk, végre is elfogták Hadzsi katonái és Szerajevó bevételé után egy hatodik gyalogezredbeli főhadnagy elfogta. A haditörvényszék halálra ítélte, azonban megkegyelmeztek neki és fegyházbüntetését Josefstadtban töltötte el, s mikor 1884-ben kiszabadult, nem ment vissza Boszniába, hanem egész családjával a szent városban, Mekkában telepedett le.

— Az a sereg, amely Hercegovinában operált, szintén sok fáradságot állott ki. Az alattomos mohamedánok és bosnyákok még a fákról is lövöldöztek ép úgy, mint most tesszik a szerbek. A hercegovinai csapat huszárságának egy része a gyönyörű kék-zöld színű Naronsa folyó partján épült kis török faluban, Pociteljben sok vért vesztett. A hegyoldalba épített, alig ötven házból álló falucska török lakói azt hitték, hogy Hercegovina meghódítása esetén a törököktől erőszakkal elveszik vallásukat és ezért égő gyűlölettel fogadták a magyar katonaságot. De elég ravaszak voltak és nem mutatták haragjukat. Az odaérkező huszárságot a legnagyobb rokonszenvvel fogadták és a folytonos galoppozástól kimerült katonák örömmel élvezték a látszólagos vendégszeretetet. Bizalommal hajtották fejüket álmra. És bizony egy se óbradt föl többet, mert a lakosság álmukban ölte meg a derék fiukat. A háziezrednek Tuzlánál voltak izgalmasabb összeütközései, ámbar a harminchármasok még szerencsés helyzetben voltak annyiban, hogy a legvéresebb ütközetekben nem kellett részt venniük.

— A felkelők utolsó menedékhelyét, Kluduf-ollegvart csak októberben tudták bevenni se-

regünk. Azonban ezzel még nem ért teljesen véget a harc, mert a tartomány minden részében szétszórva maradt lázadók hosszú ideig foglalkoztatták katonáinkat. A könnyűnek gondolt okkupáció az osztrák-magyar hadseregnek majdnem nyolcezer emberébe került s ezek közül kétszázan tisztek voltak. A nyomorékká vált sebesültek száma még ennél is több.

Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy Fábian Lajos c. kuriai bíró, törvényszéki elnök azzal a tervvel foglalkozik: ha nyugalombá vonul s így több ideje lesz, memoire szerűen megírja a harmincharmadik gyalogezrednek a boszniai okkupációban való érdekes szereplését.

Alljon itt végül Farkas Ernő érdekes elbeszélése a harmincharmadik gyalogezrednek és az azzal operáló csapatoknak a Száván való átkeléséről:

— Az átkelés tudvalevőleg Samacnál történt. A samaci átkelést Bienert hadtestparancsnok vezette. A Száva innenső partján, magyar területen hallottuk, Szapáry hadosztályparancsnok seregét Dobojnál föltartóztatták a bosnyákok és mi segítségül akartunk menni. Az ügyzés Samacig elhallatszott. A mi osztályunk parancsnoka Kilics brigadéros volt, aki kadét korától az ezredesi rangig a 33. gyalogezrednél szolgált és innen léptették elő hadosztályparancsnoknak. Ebhardt százados, zászlóaljparancsnok zászlóalját a Száva mellé vezényelte, hogy elsőnek menjen át a Száván. Azonban nem ment könnyen a dolog, mert a tulsó oldalon a bosnyákok folyton tüzeltek, árkokat ástak és így védve voltak. Erre a mi zászlóaljunk látszólag visszavonult. A Száván levő monitorok azonban szüntelenül tüzeltek a bosnyákokra s így azok azt hitték, hogy a mi csapataink a monitorok tüzelésének terdetete mellett akarnak átkelni. Zászlóaljunkat éjjel két órakor alant riasztotta föl. Azonnal elindultunk és hajnali öt óráig mentünk a Száva partján egészen esőndben. A monitorok még mindig okádták a tüzet és a bosnyákok is lövöldöztek. Mi pedig ozalatt óvatosan megkezdtek a pontonokkal való átkelést a teljesen védtelen részen. Amikor a bosnyákok észrevették eselünket, akkorra már hidászaink hidakat vertek és jelentékeny számú csapat jutott át a szabácsi oldalra. Amikor a bosnyák csapatok látták, hogy be vannak csapva, fehér zászlót tűztek ki a házakra, jelezve a meghódolást. Erre a tüzelést beszüntítettük. A fehér zászlóerdőt látva, elővédünk bevonult Szabácsra. Azonban a mostanihoz hasonló gázságot követtek el akkor is: a fákról és az ablakokból lövöldöztek ránk. Erre aztán ismét megkezdődött tüzésünk gyönyörű munkája. Azt a házat találták el, amelyiket parancsnokunk csak akarta; pár óra múlva Szabács lángban állott és csak a mecseteket kimélték meg. Fél tizenkettőre le volt verve a szabácsi oltentállás és mi az üszkösödő geronda tömegek között vonultunk be Szabácsba. (B. L.)

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 367
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

Katonai statárium a VII. hadtest területén.

— Arad és Aradmegye kivételek. — A Marostól északra fekvő részek köz-igazgatása változatlan marad. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 22.

A temesvári katonai parancsnokság, tekintettel a hadviselés nagy érdekeire, a mozgósítás első napján Temesvárott életbe léptette a statáriumot. Ennek hatálya kiterjedt a szigoruan katonai szempontból elbírálandó büncselekményekre. Most a parancsnokság tágitja ezt a korlátozást és a hadtest területén, az esetre, ha a polgári hatóság erre nézve előterjesztést tesz, minden városban és községben statáriumot rendel el. A legszigorubb intézkedéseket tartalmazó rendelet egyelőre nem vonatkozik teljes egészében azokra a megyékre, amelyek a Marostól északra fekszenek, így Arad város, Aradmegye, Csanád- és Békésmegye ki vannak véve a rendelet egyes intézkedései alól. Ezekben a helyeken tehát a katonai hatóság nem intézkedhetik, egyedül a sajtót, a tuzsokot, az élelmiszert drágítást illetőleg, ezeken a helyeken a polgári statárium elrendelésének szükségét eridő szerint még nem kell megállapítani, ezeken a helyeken az állomás és önálló csapatparancsnok nincs még felruházva végrehajtási hatalommal és ezeken a helyeken végül még nincs helye a katonai rögtönös ítéletnek. A rendelet többi rendelkezései azonban az említett megyékre is érvényesek. A rendelet, amelyet a hadifőparancsnokság nevében Karres vezérőrnagy, Temesvár katonai parancsnoka adott ki, a következő:

Cs. és kir. katonai parancsnokság Temesvár.
Erk. szám: 886—1914. augusztus 17.

Katonai sikerek elérésénél természeti parancs, hogy a műveleteket végző hadsereg mögött föltétlen nyugalom uralkodjék, hogy katonák, hivatalnok és polgár egyaránt a nyugalom föntartásáról gondoskodjék.

Ezen elvektől vezéreltetve, hivatkozva a polgári köteleességekre és a nagy felelősség tudatában a hadi főparancsnokság 350. és 437. Op. számú meghagyásával a következőleg intézkedik:

„Előállhat az a szükség, hogy bizonyos helyeken

a határokon innen is kell tuzsokat szedni,

akik alkalomadtán éppen úgy, mint a tényleg bűnösök, büntetendők és hogy helyiségek, ahol nyugtalanság támad, esetleg büntetendők vagy loégetendők.“

Megbízva a katonai parancsnokság által a megbízható, föltétlen nyugalom föntartására a katonai parancsnokság területén, megváltozhatatlan szándékom, hogy

földadatomat, erős kézzel járva el mindenki ellen, oldjam meg.

Meghagyom:

1. Ez a rendelet a politikai hatóságok részéről a 7-ik hadtest területén használt nyelveken olyképp hirdetendő ki, hogy a lakosok erről tudomást szerezzenek.

2. A politikai hatóságok, minden csendőri parancsnokság, pénzügyőri hatóságok, erdészeti főhivatalok és határvámőrségek, valamint minden községi előljáróság felhivatnak, hogy hatáskörükben minden intézkedést tegyenek meg, mely alkalmas arra, hogy megelőzzenek minden rendzavaró eseményt, ezeket idején felismerjék. Ha pedig megállapítanak, minden lehető eszközzel már csirájában elfojtassanak, különösen pedig járjanak közére a végrehajtással megbízott katonai parancsnokoknak.

Megtiltok mindenféle gyűlést,

mely alkalmas arra, hogy politikai áramlatokat vagy hangulatokat támasszon.

Minden erre hivatottaknak a figyelmét fölhívom

a sajtó befolyására,

ennek egyelőre való föltétlen politikai mérséklésére, ezek megfigyelésére és az ellenkezőleg eljárók esetleges letartóztatására, miképp mindon olyan személyeknek, akik ezenzációs, az igazságnak meg nem felelő hírek terjesztése által és a katonai műveleteknek meggondolatlan, hivatalon bírálatok által a népességben alapítván nyugtalanságot, bizalmatlanságot és félelmet támasztanak. A megbízhatatlan egyéneknek, mint

tuzsoknak megfigyelésére — és minden eshetőségeket megelőzve — szükséges letartóztatására,

az élelmiszerek árának a haborus időben való gyakran egész önkényes és alaptalan áremelésére, ha ez nyugtalanságot vonna maga után és a legerélyesebb eljárásra mindazok ellen, akik az ellenségnek valamely módon (jelen, levelek) előnyt nyújtanak.

3. A letartóztatásoknál a legnagyobb eréllyel kell eljárni és kivéve azt az esetet, midőn a bűnös egész új cselekedeten kapott rajta, vagy szokási kísérlet által gyanussá vált a tévedések elkerülése végett előbb mindig a politikai hatóságokkal egyetértve kell eljárni. Ez köteles a katonai parancsnokokat minden kösedelem nélkül, minden tekintetben támogatni. E támogatás hiányában a katonai parancsnok egyedül jár el.

4. A rögtönítéleti hirdetemény határozományait illetőleg a hadtest parancsnokságnak 1914. július 28. á. 811. sz. alatt kelt meghagyására utasítottak.

5. A polgári hatóságok figyeljék meg az időpontot, a melyben a polgári rögtönítélet a egyes községekben megelőzőleg kifüggesztendő.

6. A politikai hatóságok ezennel fölhivatnak, hogy gondoskodjanak művelt, igazolt, közismert, intelligens, tanult, megbízható és ki-próbált

hazafiasan érző polgárőrségekről

katonai állomásokon csak a katonai parancsnokokkal egyetértve esetleg csak az ő utasítások szerint — az állami és magánvagyon védelmére, a nyugalom és rend érdekében, hogy a fegyveres hatalmat e feladatában támogassa és megkönnyítse. Ennek fölfegyverezésére a továbbiakig intézkedés nincs és ez irányban ajánlat csak a felelős politikai hatóságoktól jöhet. A fölfegyverezés esetleges jóváhagyását magamnak tartom föl. Ezen polgárőröknek minden lehető erkölcsi támogatást nyújtok.

7. Ezennel a katonai parancsnoksági terület minden állomás- és önálló csapatparancsnokait

felruházom a végrehajtással.

Tőlük meggondolt, előrelátó, igazságos s ha semmi eszköz sem segít, könyörtelenül erélyes eljárást követeltek. Az operáló hadtest parancsnoksági területen levő katonai parancsnokok ezen jogosultságukat az operáló parancsnokságtól kapják.

8. Az ítéletek általában azonnal,

a tett helyén, vagy közvetlenül a letartóztatás eszközlése után

hajtandók végre

a helyzet teljes mérlegelése mellett még kiváltott tuzsokon is. Az ítélet végrehajtására nézve kizárólag a fegyveres hatalom részére megállapított szolgálati szabályok határozatai az irányadók.

9. Ez a hirdetemény augusztus 22. és 23. közötti éjjeli 12 órakor lép életbe.

10. A 3., 5., 7., 8. pontok intézkedősei

a továbbiakig a Marostól északra eső részekre nem érvényesek.

Azonban fentartom magamnak, hogy a politikai hatóságok ajánlatára ezen rendelkezések határterületét ennek ezen részére, vagy vidékére is kiterjesszem.

11. Kiadatik minden katonai parancsnok állomásnak, minden törvényhatóságnak a katonai parancsnoksági területen és mindkét kormánybiztosnak.

Karress m. p.

Generálmajor.

Nem hagyta jóvá a miniszter a női felső kereskedelmi iskola felállítását.

(Arad tanácsának új felírata.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 21.

A belügyminiszteriumból különös határozat érkezett Arad város törvényhatóságához. A leirat megsemmisíti azt a közgyűlési határozatot, amelyben a város anyagi szavatosságát vállalt, hogy az Aradon felállítandó női felsőkereskedelmi iskola deficitjét az első három esztendőben a Kereskedelmi és Iparkamrával együtt viselni fogja. A kultuszminiszter már hetekkel ezelőtt megadta az iskolának a megnyitási engedélyt és átvállalta a kultuszterhelésére az ott alkalmazandó tanárok fizetésének felét. Ennek alapján tudvalevőleg a Szabadság-téren, az Aradi Ipar- és Népbank volt helyiségében tantermeket is bérelt a város és az átalakítás munkája már befejezéséhez is közeledik. A beiratkozások is megtörténtek és eddig hatvanheten jelentkeztek fölvételre.

Tegnap azután váratlanul megérkezett az a leirat, amelyet maga Sándor János belügyminiszter irt alá, s amely azt tartalmazza, hogy a város nem veheti magára az iskola fentartásával járó terhek egy részét sem és emiatt megsemmisíti az ezt kimondó közgyűlési határozatot.

Volt alkalmunk beszélni ez ügyben Varjassy Lajos polgármesterrel, aki a következőket mondta:

— Bennünket is meglepett a belügyminiszter ur határozata, amely azonban — remélem — nem végleges. Ma hallottam Képes Armintól, az új intézet vezetőjétől, hogy ennek az ügynek referense megígérte neki, hogy a közgyűlés határozatát jóváhagyják a belügyminiszteriumban. Csodálatos, hogy ez nem történt meg, amikor a kultuszminiszteriumban már megadták az engedélyt az iskola működéséhez. Azt hiszem, hogy itt valami félreértésről lehet szó. A szeptemberi közgyűlés elé éppen a dolgok sürgős volta miatt nem visszük az ügyet. Felirunk újra és feltárjuk a miniszter előtt, hogy az iskola helyiségének bérösszegét már ugyanis meg kell fizetni a városnak, akár lesz ott iskola, akár nem.

Érdekes végül megemlíteni, hogy a nagyváradi tankerületi főigazgatóság már borítékot nyomtatott az aradi női felsőkereskedelmi iskola címére, mert azzal is ép oly sok levelet kell váltania, mint a régebbi tanintézetekkel.

A tanács ma tartott ülésén foglalkozott a belügyminiszter leiratával, de nem nyugodott meg a kormányhatósági döntésben. A polgármester javaslatára a tanács felírta a miniszterhez, és kéri, hogy hagyja jóvá az iskola felállítását, mert különben a várost érzékeny károsodás érné. Az iskola céljaira már helyiséget bérelt a város és ha ezt nem tudná felhasználni, 7-8 koronát mégis fizetnie kell.

Ujabb behívó parancs.

(Ma hajnalban ragasztották ki a hirdetésményeket. — Augusztus 24-28-ig tart a jelentkezés.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 22.

Mint az Aradi Közlöny megírta hivatalos jelentés alapján, augusztus 24-től kezdve újabb legénységet hívnak be. Az erre vonatkozó hirdetésményeket ma hajnalban háromkor ragasztották ki és azok a következő rendelkezéseket tartalmazták:

Azok a nemténylegesen katonák, honvédek és népfölkelők, kik

aratás céljából hazabocsájtattak, augusztus hó 4-ikén délelőtt 11 órákor

azon főszerelvényei (polgármesteri) hivatalnál, amelytől szétküldettek, újból jelentkezzenek.

A magyar honvédséghez bevonult — honvédségekhez, lovassághoz és tüzérséghez tartozó — (s

létszámfelettként szabadságot tartó tartalékosok és póttartalékosok augusztus hó 24-én

felszerelési állomásaira ismét beérkezni és bevonulni kötelesek.

A folyó évben besorozott és még be nem hívott

összes újoncok (beleértve az egyévi únkénteseket is) és póttartalékosok tényleges szolgálatra behívóknak.

Ezek az újoncok és póttartalékosok tartózkodási helyük hadkiegészítési kerületi parancsnokságánál bemutatásukat követően jelentkezni kötelesek.

Azok az újoncok és póttartalékosok, akik tudják, hogy a honvédséghez tartoznak, a tartózkodási helyük honvédkiegészítő parancsnokságánál jelentkezzenek.

Az összes 42 éves és fiatalabb népfölkelésre kötelezett magyar állampolgárok, akik a hadseregben, haditengerészetben, a honvédségnél, vagy a csendőrségnél szolgáltak és bevonulásuk után létszámfelettlenség folytán szabadságoltak, — a lovasságnál szolgáltak kivételével, — bevonulni kötelesek.

Azok, akik ajánlati lappal vannak ellátva, ajánlati lapjuk rendelkezése szerint. Az összes többiek, az állandó tartózkodási helyükön megjelölt népfölkelési főszerelési állomásra, ahol a következő sorrendben tartózkodnak jelentkezni:

a 38 évesek és ennél fiatalabbak augusztus hó 24-én,

a 39 évesek augusztus hó 25-én,

a 40 évesek augusztus hó 26-án,

a 41 évesek augusztus hó 27-én,

a 42 évesek augusztus hó 28-án.

Népfölkelésre kötelezettek, kik népfölkelési igazolványi könyvük szerint felülvizsgálat után új szolgálatkeptelenek elbocsáttattak, továbbá mindazok a népfölkelésre kötelezettek, akik a hadseregben, a haditengerészetben és honvédségnél

sohasem szolgáltak, (B. alosztályiak) általában nem vonulnak be.

Kivételnek ezek közül: akik ajánlati lappal vannak ellátva és ennek rendelkezése szerint bevonulni kötelesek, akik külön lesznek behívva, akik különleges hadieleu szolgálatukra a közéleti előjáráság rendelkezése szerint bevonulni kötelesek.

A népfölkelésre kötelezettek külön figyelmet kell fordítaniuk, hogy lábballal, meleg ruhában s lehetőleg takaróval vonuljanak be.

A bevonulás alatt

a háború egész tartamára feleltett hadköteleseknek egyáltalában nem kell bevonulniuk.

Azok, akik csak egy bizonyos időpontig vannak a bevonulás alól felmentve, csakis ezen időpont elmúltával kötelesek bevonulni. Azok

pedig, akik bizonytalan időre felmentettek, csak újabb fölszólításra, illetve behívásra kötelesek bevonulni. E parancsok iránt tanúsított engedelmesség a fennálló törvények értelmében szigorúan büntetett.

Riminitől Aradig három hét alatt.

— Varjassy Lajos dr. kalandos utazása Olaszországban. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 22.

Varjassy Lajos dr. az aradi kereskedelmi és iparkamara tükára július tizenhatodikán utazott el családjával és több hölgyköreknél az olaszországi Rimini tengeri fürdőbe. A háború kitörése miatt az előkelő aradi társaság a legnagyobb igyekezet mellett se tudott hazajutni még abban az időben, amikor a közlekedési eszközök normálisan működtek. Így aztán külföldön érte őket az európai bonyodalom és a legkétségbeesettebb helyzetekbe sodródtak. Varjassy dr. a következőképpen mondta el nekünk családjának kalandos utazását:

— Amikor arról értesültünk, hogy Szarbia nem teljesíti a monarchia jegyzékében foglalt követelményeket, még nem gondoltuk, hogy ilyen komolyvá válik a helyzet, aminthogy a riminai fürdővendégek közül senki se gondolt erre. Amikor híre érkezett Vilmos császár (s a cári táviratváltásának, sietve csomagoltunk és hazaindultunk. Elutazás előtt elmentem a Banca Popolare di Rimini nevű elsőrendű olasz pénzintézetbe, hogy a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank négyezer lírás hitellevele alapján pénzt vegyek föl. Ott azonban kijelentették, hogy ennek az erős magyar pénzintézetnek a hitellevelet nem fogadják el. Azonnal táviratoztam hazra, hogy küldjének olasz pénzt. Amíg azonban az oda megérkezett volna, nem akartunk ott maradni, mert arra gondolhattunk, hogy Anconában, ahová Riminitől vasuton megyünk, könnyen leköszeljük a Fiuméba induló legutolsó hajót. Akkor pedig a legkínosabb napok elé nézheltünk. Nem várva be tehát a kért pénz megérkezését, vonaton átmentünk Anconába. Az utolsó hajó csakugyan elment előlünk s mi ott maradtunk Anconában anélkül, hogy sejteltük volna is: mikor juthatunk el Fiuméba. Anconába való megérkezésünk napján az a kínos dolog is megtörtént velünk, hogy egyik hölgyköremon elvesztette utolsó háromszáz koronáját, amely egész társaságunk ottani létalapja volt. Ott állottunk az idegen és barátságosnak nem mondható országban, egyetlen krajcár nélkül. Rettogva gondoltunk arra, hogy ott kell maradjunk, mert habár Olaszország szövetségeseink is, mégse volt biztató az ottmaradásunk. Ugyanis ott szintén behívták két korosztályt és ez izgatottá tette a hangulatot... Amellett pedig az olasz lapok francia források alapján — mert egyelőre más nem kaphattak — folyton a legnagyobb veszteségeinkről adtak hírt.

— A szállodában veszteltünk s megváltóként üdvözöltük azt, aki ama hirt hozta, hogy a magyar kormány az Ungaro Croata egyik gözösöt, a Salonát, küldi az ottmaradt osztrák-magyarok elszállítására. Az osztrák-magyar konzul a legnagyobb szívélyességgel bánt velünk s azt tanácsolta, hogy csak nyugodtan várjuk be a Salonát. Erre a hajóra volt jegyünk és boldogan szállottunk föl. Fiumében újabb kellemetlenség fogadott: megtudtuk, hogy csak hatósági engedéllyel lehet utazni. Mivel ezzel nem rendelkezünk, egyelőre Abbáziában maradtunk, amíg Aradról igazolványt és pénzt kapunk.

— Abbáziában alig lézengett egy-két vendég. Hallottuk, hogy a háború kitörése napján ezerszámra menekültek el a vendégek és halálos tolongás támadt a vonatok körül. Sokan a vonat lépcsőjén, mások pedig a kupék tetőjén tették meg az utat Budapestig. Amikor végre megvoltak a szükséges kellékek az utazáshoz, elindultunk. Budapestre 48 óráig tartott az út. Na, de végre itthon vagyok s csak sok kellemetlenséget elfeledtet velem.

Varjassy dr. aztán elmondta, hogy holnap jelentkezik a polgármesteri hivatalban és följánlja szolgálatait, munkakerjét a városnak.

— Hallom — mondta a kamara tükára, — hogy sok városi tisztviselőt behívtak a katonasághoz. Mivel a kamarában a háború miatti megcsappant a munka, én szabadon maradt óráimban készséggel dolgozom a városi közigazgatási, vagy a hadiállapotból folyó munkálatokban.

IRODALOM ÉS MŰVÉSÉT.

* Dr. Mezey Zsigmond, budapesti Orsz. M. Kir. Zeneakadémiát végzett zenetanár és M. Zay Margit, Orsz. Zeneakadémiát és budapesti Nemzeti Zenedét kitanutással végzett okleveles zongoraművész akadémiailag előkészítő zeneiskolájában (Andrássy-tér 8.) a beiratások kezdők és haladók számára egész nap eszközöztetnek. Előadások szeptember 4-én kezdődnek a zongorából, hegedűből, gordonkából, magánénekből, zeneszerzésből, melyhegedűből és az összes ingyenes tantárgyakból (elméletiek és összejátékban alapulók). Tandíj havi 8, vagy 12 korona. Beiratási díj 6 korona. Második tanszak (hangszer vagy ének) tanulása ingyenes. Az intézeti hangszereken való gyakorlás ingyenes. Tanítás a nap bármely szakában. Felnőtteknek külön esti tanfolyamok. Vidékről bejáró növendékek számára is kedvező zeneóra-beosztás. Elvönnyvet az érdeklődők díjtalanul kapnak.

* Sárga veszedelem (Aktuális japán dráma az Urániában.) Az Amerikai Egyesült Államok és Japán sűrűdésait mutatja to az Uránia-színház mai szenzációs drámája. A két állam örökös feszült viszonyban él egymással és bár a külszin békés, mindkettő csak egy alkalmas pillanatot várnak, hogy egymás ellen törhessenek. A képen lepergő történet egy epizódot mutat be ezekből a békés harcokból. Japánnak fontos érdeke volt, hogy az amerikai haditengerészet egy fontos torvét kézrekerítse, mert azt a küszöbön levő háborúban felhasználhatta. Egy fiatal tisztet bízták meg az okmány kézrekerítésével, ki minden áron meg akarja azt szerezni. Nem riad vissza attól, hogy feleségét arra kényszerítse, hogy az okmány őrzőjével viszonyt kezdjen és így módon sikerül is annak egy légyott alkalmával a tervekét ruhájában elrejtve férjéhez vinni.

* Szenzációs amerikai dráma az Apollóban. (A vasárnapi új műsor.) Ebben a nyomasztó hangulatban is szüksége van a közönségnek némi szórakozásra s azt leginkább vasárnap keresi. Ezt bizonyítja, hogy az Apolló vasárnapi műsorának mindig nagy nézőközönsége van s ebben a megnyilatkozó tünethen rejlik annak a nyitja is, hogy az Apolló direktója különös gondot fordít a vasárnapi műsor összeállítására. Ma, vasárnap teljesen új képekből álló programot ad az Apolló. Az új műsor fénypontja „Az aranykereszt” című többfelvonásos amerikai dráma, amelynek rendkívül érdekesítő eseménye bizonyára nagy mértékben kelti fel a publikum érdeklődését. De a műsor többi számai is: Fegyház orvosa, A kőrstandó, A holdművészek, Oh azok a nők — mind a filmpiac legkiválóbb ujdonságai közé tartoznak s ezzel vonzóvá teszik az Apolló vasárnapi előadásait.

* A kolostor titka! Ezt a szenzációs mozifilmet kedden és szerdán mutatja be az Apolló.

* Az aradi zenekonzervatóriumban Szabadság-tér 21. a beiratások f. é. szeptember hó 1-én kezdődnek. Mütter Müller József igazgató.

Seregeink győztes előnyomulása.

(Ujabb diadalaink az északi határon. — Oroszországban lesz a döntő háborunk. — Tisza és Hazai nyilatkozatai).

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest, augusztus 22.

Az Aradi Közlöny vezető helyén adjuk közre azt az örömdes eseményt, hogy dicsőséges csapataink fegyvereiket már Voljevo előtt nyögi a szerb sereg. A hadvezetőségnek a hadászati helyzetet feltáró jelentése a nap eseménye, amely az egész monarchiát foglalkoztatja. A politikai körök is ennek hatása alatt állanak. Ennek, a mi háborunk ideje alatt legnevezetesebb megnyilatkozásai közül a következőket jelentik Budapesti Hivatalos.) A nemzeti munkapárt képviselői ma este nagy számban jelentek meg. Nyolc óra tájban érkezett a klubba Hazai Samu báró honvédelmi miniszter, akit kérdésekkel ostromoltak meg a mai kommunikéról és a helyzetről. A Bud. Tud.-ot illetékes helyről felhatalmazták, hogy Hazai Samu honvédelmi miniszter következő kijelentéseit közzé tegye:

— Mint nyílt szívű katona, mindig megmondom az igazat, akár mi legyen is az. A leghatározottabban kijelentem, hogy semmiféle pesszimiztikus felfogásra ok nincsen.

Ellenkezőleg mondhatom, hogy jól állunk Szerbiában.

Az ott harcoló csapatok dacára az ellenség tulerejének, hősiiesen teljesítették feladatukat. Sikertől a szerbeket visszaverni. Épen ma kaptam azt a hírt, hogy a déli harctéren harmincnél több zászlóaljából álló szerb csapatot csapatunk legyőztek. A kommuniké, amelyet egyesek félreértettek, kizáróan azt célozza, hogy megmagyarázza:

**a nagy és döntő események nem délen lesznek, de éjszaken fog-
nak lezajlani.**

Öszintén mondom meg, hogy milyen a helyzet, aminthogy férfias nyíltsággal bevallanom azt is, ha nem úgy volna. Ismétlem, ezideig, az eredményekkel meg lehetünk elégedve, mert sikerült az ellenségnek óriási veszteséget okoznunk. Szem előtt kell azonban — mint már említettem — tartani azt, hogy a döntő háborút fent fogjuk megvívni.

A honvédelmi miniszter szavait a kör tagjai percekig tartó éljonzással fogadták. Később megjelent a nemzeti munkapártban Tisza István gróf miniszterelnök, aki szintén utalt arra, hogy

**kizáróan a való tényállást mon-
duk el.**

A nagy döntés éjszaken lesz, ennélfogva le kell mondanunk arról, hogy hadseregünk délen mélyreható akciót folytasson.

A miniszterelnök szavait is nagy megnyugvással vették tudomásul az egybegyűltek.

Cattaró bombázása.

Bécsből jelentik a Magyar Távirati Irodának (Hivatalos): A sajtóhadiszállásról augusztus huszonnegyedikén a következő hivatalos jelentés érkezett: Augusztus huszadikán a következő összefoglaló, elkészve jött jelentések érkeztek a déli harcszinterről: Cattarót a montenegróiak jelentősebb eredmények nélkül lövöldöztek. Vár és tengeri tüzérségünk láthatóan kedvező eredménnyel viszonzta a tüzelést. Trebinje mellett nyugalom uralkodik. Bileket mérsékelten, de szakadatlanul lövöldözik. Csapatunk augusztus 18-án megszállta Plevjét és a Felső-Drina és a Lin vidékén elő-

nyomulások vannak. Az Alsó-Drina vidékén a csapatok az elrendelt visszavonulást teljesen rendben és az ellenség által nem háborgatva, hajtották végre. Babanzs mellett sikeresen nyomultak előre csapatunk dél felé, később a győzelmes csapatok a kiadott parancsnak megfelelően újból visszavonultak. Az északi harcszintéren csapatunk felderítő tevékenysége jó eredményel folyik. Az osztrák-magyar csapatok által megvert szerb csapatok orosz tisztiek vezetésével állottak.

Tönkrevert orosz lovashadosztályok.

Budapest (Hivatalos.) Táviróda jelenti: Orosz harctérről jelentik, hogy ellenséges hadosztályon rajtaütöttek. Két kozákezred, egy ulánusezred elmenekült.

A hadosztály egyik dandára Turinkanál megsemmisült, a másik Kamioka-Struliovánál nagy veszteséget szenvedett.

Budapest: (Hivatalos.) Az orosz hadiszintéren sneidig lovasságunk szép eredményeiről jelenthetünk. Tomaszowban egy ellenséges

Német csapatok diadalai.

Francia fogoly Metznél.

Berlin: (Hivatalos.) A nagy vezérkar augusztus 21-iki kelettel következőt közli. A csapatunk által a Metz és Vogezett között megvert francia hadsereget ma üldöztük, a franciák előbb rendben vonultak vissza, azután eszevesztetten menekültek.

Eddig több mint tízezer franciát elfogtunk

és legalább 50 ágyut zsákmányoltunk. Az ellenséges francia hadsereg több mint nyolc hadtest volt.

Mit jelent a metzi és brüsszeli győzelem?

Berlin: (Hivatalos.) A National Zeitung jelenti: A metzi győzelemnek óriási jelentősége abban van, hogy

**a németek valószínűleg elvág-
ták a franciák visszavonulási
útját.**

Bécs. (Hivatalos.) Berliini felfogás szerint Brüsszel bevételét a németek által az angol hadsereg partraszállását meghiusította. Bécsbe érkezett hiteles jelentések szerint angol hadseregbe, amelyet az alsóház 500000 főnyi erővel szövött meg, mindaddig a legnagyobb erőfeszítések dacára is csak kétezeren jelentkeztek, ezek is nagyobbára kereskedelmi utazók, akik a háboru folytán állásukat veszítették. Egyetlen egy angol munkás sem jelentkezett katonának.

Német népfelkelés behívása.

Bécs: Németországban császári rendeletre behívták a népfelkelést. Kívételnek a 20 éven aluli népfelkelők, akik még nem katonakötelesek, továbbá a 39 évnél idősebb nem kiképzettek. Kiképzett népfelkelők azonnal Németországba utazni tartoznak, ha csak a megbízott orvosok alkalmatlanoknak nem találják őket. A nem kiképzett népfelkelők tartoznak a legközelebbi konzulátuson megjelenni és katonai szolgálatra való alkalmasságuk tekintetében magukat vizsgálatnak alávetni. Németországba

hadosztályon rajtaütöttek, két kozákezred és egy ulánusezred menekülni volt kénytelen. Egy orosz lovashadosztály messze előre küldött különítménye (raid) teljesen összeroppant a hadosztály egyik dandára Turinkanál megsemmisült, a másik Kamioka-Struliovánál nagy veszteségeket szenvedett. Aviatikusaink nagy nehézséggel mélyen benyomultak az orosz területre, kitűnő felderítő eredménytértek el és a bombák ledobásával az ellenséges táborokban és a vonat csapatokban nagy zavart idéztek elő.

Elfogott orosz tábornok.

Budapest: (hivatalos.) Táviróda jelentése szerint Sokal helyiség felé előnyomuló kozák lovas hadosztályt, amelyet gyalogcsapatok is erősítettek, tegnap csapatunk megtámadták és rövid harc után szétverték.

A hadosztályt tökéletesen tönkreverték. Igen sok foglyot zsákmányul ejtettünk, ugyancsak hadianyagot.

Budapest. (Hivatalos.) A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Sokal mellett tegnap történt összeköttetéséről **Lembergől**, kiegészítésül a következőket jelentik: Az orosz dandár teljesen megsemmisült, csapatunk ismét rendkívüli vitézséget tanusítottak. Egy orosz tábornok elesett, egy másikat megsebesült állapotban találtak és Lembergbe szállították. Az elfogott és sebesült oroszok száma igen jelentékeny.

való hazaszállításuk későbbi utasításra fog megtörténni.

Német léghajó Namur fölött.

Páris: Namur fölött megjelent egy német léghajó és bombát dobott le. A bomba explodált és öt embert megsebesített.

Bestiális franciák.

München: Ideérkezett katonalevelek ismét arról panaszkodnak, hogy a franciák — civilszemélyek — milyen *hallatlanul bestiális* módon bánnak német sebesültekkel. Akárhányszor megtörténik, hogy sebesülteknek a fejét levágnák, azután póznára tűzik. Egy württembergi dragonyost találtak, akinek mind a két keze le volt vágva, a franciák kiszúrták mind a két szemét és kitepték a nyelvét. Ugyancsak katonák újságoznak leveleikben, hogy az egyik útköznel egy francia aviatikust a tüzérség már a második lövéssel lekapta a levegőből. A franciák rossz felszerelése, folytonos megfutamodása, a német csapatok harci vágya, főképp pedig a német tüzérség nagyszerű, fölönnyes tüzelési hatása minden levélben refrénszerűen visszatér.

Német tábornok a franktirőrök ellen.

Strassburg: A franktirőrök kegyetlensége miatt Felsőelszász parancsnokló tábornok a következő figyelmeztetést tette közzé:

Ha egy község lakói részt vesznek a csapatunk elleni harcban, akkor nemcsak ők, hanem az illető község polgármestere is agyonlövetik, a község pedig lerombolják. Csapatunk parancsot kapta, hogy azt a háztulajdonost, aki francia katonának menedéket nyújt, rögtön agyonlövésével torolják meg. Mélyen sajnálom, hogy egyes elvetemült fickók megvetésre méltó gaztette ilyen intézkedésre kényszerítik így kell beszenyeznem az alszásziak becsületos nevét.

Visé belga községben az „Amsterdammer Handelsblatt” közlése szerint vasárnap éjjel egy német tisztet megöltek és hat katonát megsebesítettek. Erre az egész falut porrá rom-

bolták a férfi lakosságát Aachenbe vitték, ahol sorsuk felett döntenek.

Angol és orosz hajók pusztulása

Berlin (hivatalos.) A Wolff büro jelentése szerint a keleti tengeren nincs veszedelem.

Rottterdam (cenzurálva.) Anglia minden hajót feltartóztat. A napokban két román hajót tartóztatott fel. Amsterdamban Tokióból az a hír érkezett, hogy keletázsiai vizeken a német hadihajók angol kereskedelmi hajókat fenyegetnek. Emden német cirkáló hír szerint elfogta az orosz önkéntes flotta egyik hajóját.

Elsüllyedt angol torpedó zuzó.

Amsterdam. Az itteni lapok jelentései szerint a „Bullfinch” nevű angol torpedózuzó összeütközött az Északi-tengeren az „Einderdye” nevű, hollandi gőzessel és azonnal elsüllyedt. A legénység egy részét a hollandi gőzös megmentette.

A „Bullfinch” torpedózuzó a 36 ily egységű álló C-osztályú angol torpedózuzó-flotta részét tartozik. Ezek 315-880 tonnásak, sebességük 29-30 csomó.

Orosz torpedó vadász hajók pusztulása.

Berlin: Stockholmból jelentik a „Lokal-ansöger”-nek: A Lappvikből (Finnország) ideérkező „Marie” nevű svéd gőzös jelenti, hogy Hangó közelében egy orosz torpedó vadász hajó elsüllyedt; 90 főnyi legénysége pedig a tengerbe veszett. Lappvik közelében az oroszok nagy élelmiszerraktárakat állítottak föl.

Berlin: Svéd hírságok arról adnak hírt finn jelentések alapján, hogy két orosz torpedó vadász összeütközött, mindkető súlyosan megsérült, s egy gőzös vontatta be őket a kikötőbe. Egy másik torpedóüldöző már előzőleg zátonyra jutott, egy negyedik pedig aknára került és a levegőbe repült. A sveaborgi hadikikötő parancsnoka valószínűleg ezek miatt a katasztrófák miatt öngyilkosságot követelt el.

A cári család utazása.

Távirat (cenzurálva.) Moszkvából jelentik: Cári család Carskoje Zolobá utazott.

Véres utcai harcok Odesszában.

Bukarest (Cenzurált.) Az itteni orosz követségre hírek jöttek, hogy Odesszában Jewstagi páncélshajó kapitányát a zendülő matrózok tengerbe dobták. A fellázalt matrózokhoz csatlakoztak a katonák is. A város utcáin zendülők barrikádok mögül bombákkal és mauserpuskákval lövéddöztek. A zendülést még nem nyomták el.

Forradalmi mozgalom Oroszországban.

A „Südsl. Korr.” jelenti Konstantinápolyból: Beavatott körök információi szerint a transkaspiai helyzet aggasztó jellegűt öltött. A kars katonai kerületben volt csapatok elvonulása után sok helyen

nyílt lázadás tört ki,

amely az orosz kormány ellen irányul. A lakosság több közömbösen ellene szegült a hatóságoknak. Véres harcok voltak, anélkül, hogy a lázadást mindeddig sikerült volna elfojtani. Különösen Bakuban komoly a helyzet. A forradalmi mozgalomnak Martynov rendőrfőnök esete üldözi ut. A népszerűtlenné rendőrfőnök meggyilkolása volt a jeladás a mozgalom kitörésére, melyet a bakui kerület ipari munkásai készítettek elő. Több ezer fellegyvezett munkás rá tört a városra és megostromolta a középületeket.

Véres utcai harcok folytak le a rendőrséggel és katonasággal,

amelynek egyrésze a lázadókhöz csatlakozott. A harcokban a fegyveres munkások kerekedtek felül. Bakuban forradalmi városi kormányzatot állítottak a régi helyébe. A mozgalom számos más ipari városra áttért.

Krakko: (cenzurálva.) A *Glos Narodo* igen érdekes részleteket közöl az állapotokról, amelyek a hadüzenet elhangzása után orosz határszéli falvakban uralkodtak. Mindenütt vadpánik fogta el a hatóságokat és teljesen fej nélkül tették meg intézkedéseiket. Sok helyen a védköteleseket éjjel ágyaikból ráncigálták fel és úgy vitték el. Nem tudták, hogy mit csináljanak velük s a legtöbb hivatalnok megszökött. *Slomnikiben* az előjáró rögtön a hadüzenet elhangzása után megszökött. A kormány archivumát az utcára vitték és ott égették el. Azokban a határfalvakban, ahol az orosz hatóságok elvonultak, most már teljes a rend. A parasztok rendszeresen dolgoznak a földeken s miután a határ szabad, *Krakkóba hozzák be az élelmiszereket*. Így most *Krakkóban sokkal olcsóbbak a piaci árak, mint háború előtt*. Az osztrák-magyar csapatokat mindenütt határtalan lelkesedéssel fogadják és organizációk alakulnak az oroszok és a cári elleni harcra. Igen sok rezervista megakart a katonáskodástól, de a hatóságok oly nagy összeget kértek, hogy sok rezervista hazautazott, hogy a pénzt elhozza. Közben azután az orosz hatóságok elmenekültek, a katonáknak megmaradt a pénzük. Ezt a pénzt most a lengyel lövészetegységnek adományozták.

Bukarest: (Hivatalos.) A *Nemzetközi Távirati Hírlap* bukaresti tudósítója beszélgetést folytatott egy diplomatával, aki a napokban tért vissza Szentpétervárról. A diplomata véleményét a következőképpen foglalta össze:

— Az orosz mozgósítás rendkívül nehezen megy előre. Dacára annak, hogy az orosz hadvezetés már napokkal a hadüzenet megtörténte előtt mozgósított, ámde a közlekedési eszközök hiányosságai, a nagy távolságok lehetetlenné teszik az orosz mozgósításnak a képzelt időben való befejezését. Azt hiszem azonban, hogy szeptember 8-10-ére be lesz fejezve a mozgósítás. Megerősíthetem mindazon jelentéseket, amelyek arról szólnak, hogy az orosz mozgósítást nem lehet nehézségek nélkül keresztül vinni. A forradalmi és nihilista szervezettek óriási verőfeszítéseket tesznek, a nép retteg a háborútól és ez a rettegés megnyilvánul a mozgósítás lassúságában.

Az orosz viszonyok magukon

öröklik egy általános forradalmi összes szimptomát.

Deportálás Szibériába.

Szófia: Az északamerikai Egyesült Államok pétervári nagykövete, akire a német, a magyar és osztrák alattvalók védelme rá van bízva, erélyesen tiltakozott magyar, német és osztrák állampolgárok Szibériába való küldése ellen. (Bud. Tud.)

Magyar csendőrök és pénzügyőrök hőstette. Naszadosról jelentik: Csendőreink és pénzügyőreink hőstetteinek krónikájához hozzátartozik az a két bátor haditett, amelylyel a Kazán-szorosban tüntették ki magukat a naszadosi és dunatölgyesi csendőrök és pénzügyőrök. Már augusztus 11-én Kovács Sámuel és Ravadios József pénzügyőrökre lövéddöztek a szerb partról, de az odaérkezett csendőrök csakhamar elhallgattatták a szerbeket. A szerb oldalon két csónak volt és a kis magyar őrség egyre attól tartott, hogy a szerbek egy éjjel meglepi őket, aláknázják a világhírű utat és tönkreteszik a telefonvezetéseket. Kovács Sámuel felvigyázó indítványára két nádosai, egy dunatölgyesi csendőr és egy honvéd csónakon átkel-

tek a szerb oldalra és a szerbek élénk tüzelése közben a két csónakot áthozták a magyar oldalra. Egyikük sem sebesült meg. A szerbek 250 köbméter tűzifa mögül lövéddöztek, amely egy ház mellett volt felhalmozva. Ezt használták fel fedezetül és innen nyugtalanították állandóan a magyar oldalt. A naszadosi és dunatölgyesi csendőrök a pénzügyőrökkel egyesülve, összesen nyolcan, Sándor János szemléssz, Péter János csendőr-örfőnök, Alajos Károly csendőr, Kristály Ferenc, Kismatós János, Izsó Lajos csendőrök, Klein Miklós honvéd és Kovács Sámuel felvigyázó csónakon állandóan tüzeltek és az ellenség golyói között kiszállottak a szerb parton, s fát és a házat felgyújtották és öt szerbet lelőttek. A szerb oldalon óriási tűz támadt, mert a közelben felhalmozott szénaboglyák is kigyultak. Magyar részről nem esett el senki.

Rossz a francia löpor.

(A tehetetlen földközi hajóraj.)

Távirati tudósítás.

Bécs, augusztus 22.

Hivatalos jelentés tette közzé két nap előtt, hogy egy cs. és kir. torpedózuzó, habár tizenhat francia csatahajó és nagy cirkáló a legkülönbözőbb kaliberű ágyukból lövéddözte, sértetlenül érte el rendeltetési kikötőjét.

Ez a bravuros tett elsősorban a torpedózuzó bravuros vezetésének eredménye s a tett tengerészeti történetének egyik legdicsőbb lapján lett megörökítve. Másodsorban azonban visszatükröztek a francia haditengerészet igen alacsony lökésségét.

Már békeidőben is gúnyos kritika tárgyát képezték a francia haditengerészet ágyai még saját hazájukban is. A legtöbb baj azonban a francia löporral volt, amely hitványságával s robbanásával még békeidőben is a legnagyobb mértékben veszélyeztetette magát a francia flottát. Élénk emlékezetben van még, hogy a francia, ugynevezett barna löpor robbanása a francia flotta személynét, büszkeségét, a két legnagyobb csatahajót, a „Jénát” és „Libertét” megsemmisítette.

Abban az időben oly sürűn történtek hasonló robbanások, katasztrófák, hogy titkos vizsgálóbizottságot küldtek ki annak megállapítására, hogy mi okozza a szakadatlan katasztrófásortozatot. A bizottság hónapokig működött s a leglelkésemertesebben folytatta le a vizsgálatot.

A vizsgálat eredményeképp Painlève, a híres matematikaprofesszor szakavatottan kifejtette, hogy a francia löpor nem ér semmit s sürögösen közzétette, hogy a Franciaországban fennálló löpormonopoliumot szüntessék meg. Szencziacs részben a jelentésnek, amely adatokkal igazolta, hogy a használatban levő löpor a találati biztonságot kizárja s hogy a francia flotta, ha ütközethez hocsátkozik, még ha sokkal gyengébb ellenféllel áll is szemben, a legnagyobb veszélynek, katasztrófának roban elébe, mert ágyai a rossz löpor miatt semmi esetre sem teljesíthetik kötelességüket. Ha egy-egy lövedék még is talál, az tiszta véletlen.

Painlève nyíltságának, őszinteségének nem az lett a következménye, hogy a rossz löport kiküszöbölték. Nem. Ehelyett új bizottságot küldtek ki, amelyben a nagy tudós már nem foglalt helyet, a löpor pedig — maradt a régi.

Arról is beszélnek, hogy mikor a nemzetközi flotta az albán bonyodalom alatt Durazzó-pál horgonyozott, a kiküldött francia csatahajó hirtelen kifutott a kikötőből. A tisztek kijelentették, az intézkedés azért történt, mert Durazzóban nagy meleg várható s ezért könnyen

megtörténhetik, hogy a hajón a löpor felrobban s a hajó megsemmisül. Csakhogy még augusztusban is nagy meleg szoktak ám lenni az Adrián...

Londoni hír

egy eltűnt aradi uri-fiuról.

(A nagykövet Nápolyon át küldött távirata.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 22.

A Neue Freie Presse augusztus huszadikán megjelent számában feltűnő helyen a következő kis közlés jelent meg:

Tolnay János!

Wenn Du nicht nach Hause kommen kannst, fahre nach Mailland zu Adele Deutsch-Lustig, Via Pontaccio 14.

Telegraphiere, schreibe über alles, verständige, was mit Hegyi Gyuri geschehen.

Deine besorgten Eltern.

A kis félhívást természetesen különösen aradiak olvasták érdeklődéssel, mert hiszen az aradi társaságban már napok óta aggodalommal foglalkoznak azzal, hogy mi lett a háborus felfordulásban, minden külföldi államban a hármasszövetséghez tartozó idegenek ellen megnyilatkozó terrorisztikus hangulatban két aradi fiatalemberrel: Tolnay János dr.-nak az ügyvédi kamara alelnökének fiával, Tolnay Jánossal és Hegyi Albert fiával, Hegyi Györggyel.

A két fiatalember, amikor júniusban letették sikeresen az érettségi vizsgálatot, azt látározta, hogy az életbe belépésüket nagyobb külföldi uttal kezdik meg. Egymástól függetlenül, külön-külön keltek utra megtakarított pénzükből. Tisztán a véletlen játéka okozta, hogy a világháború izgalmas első napjai épen Londonban érték mind a két aradi fiút, akiket természetesen sürgetve, sieltetve hívtak haza szüloik. Tolnay dr.-ék a nyarat Drozda mellett a Weissor Hirschben akarták eltölteni, azonban a háborus események őket is távozásra készítették és most már Bécsben tartózkodnak. Drezdából, majd utóbb Bécsből is többször szállították föl hazatérésre Tolnayók fiukat, majd a londoni követségünkhöz is fordultak.

A múlt héten végre érkezett is Nápolyból egy angol távirat Aradra, amelyet azonban jó darabig nem tudtak megérteni Tolnayék aradi barátai. Annyi tűnt ki belőle, hogy a fiatal Tolnay János jól érzi magát, nincs baja, pénze is van. Csak azt nem sikerült kideríteni, hogy Nápolyban van e, vagy másutt. Arad összes nyelvtudósait igénybe vették a hibásan leadott angol szöveg megfejtésére, amíg végre most azt értették meg belőle, hogy a Tolnay-fiú Londonban van és a távirati értesítést a londoni követség Nápolyon keresztül adta le.

Miután azonban időközben *Mennsdorff Ponilly* londoni nagykövetünk és vele 300 alattvalója a monarchiának elhagyta Londont, ismét kérdésessé vált, hogy mi van a két aradi fiatalemberrel. Es a kétség tétette közé a kis felszólítást, amelyben az aggódó szüloik arra kéri Tolnay Jánost, hogy ha nem tud hazajutni, úgy utazzon Milanóba *Deutsch-Lustig Adélhoz*, táviratozzon és írjon és különösen adjon hírt Hegyi Gyuriról, akinek hollétéről, sorsáról három hét óta mit sem tudnak szülei és hozzátartozói.

H I R E K.

Háborus időben.

A piactéren megyek átál
Narfényes nyári reggelon.
Egyszerre, mint földből kinőve,
Mellettem egy anyó terem.

Megérint halgan, szinte félve,
Könyösepp ül homályos szemén.
— Mi baj, jó néni? Mondja bátran!
S remegve megszólal szegény:

„Jaj, galambom, nehéz a szívem,
Andriskám háboruba ment.
Virág volt a sapkájok mellett,
Dalolt az egész regiment.

Sok szép kuszár volt a falunkban,
De legszebb az én unokám.
Oh! hogy az az irgalmas Isten
Ilyen bánatot mért ki rám.

Nem lesz-e néki bántódása,
Ha elhagyják a gránicot?
Nem jön-e vissza csonkán, bénán,
Vagy tán azóta már halott?!”

— Hová gondol, jó néni, lekem!
A háboruban sommi baj.
Édes zeno magyar fiúnak
Agyudőrej és csatazaj.

A háboruban az eilenség,
Az féljen, reszkessen csupán,
Mikor Andris, karddal kezében,
Vágtat a gyáva nép után.

Körülöttem egy csoport asszony,
Mind könyeznek, mind áldanak,
Mert mindnek a lelke előtt most
Megjelen egy féltett alak.

Mind hisz a biztató beszédnek,
Megezőkölják ruhám, kezem.
Ők boldogok e pillanatban,
Csak én sóhajtok nehezen.

Hallasd velünk, jóságos Isten,
Biztató szódat idelent,
Hogy visszatér a három kedves,
Ki tőlünk háboruba ment!

Csécsei Imréné.

Áruló volt Pétervár parancsnoka.

(Tábornok, aki sztrájkot rendez. — Eladott mozgósítási tervek.)
Távirati tudósítás.

Berlin, augusztus 23

A háborus napoknak egyik legelső s tegyük hozzá, titokzatos eseménye volt Szentpétervárt Obolensky hercegnek, az új városparancsnoknak kinevezése. Ennek az eseménynek oka még mindig mély titok az orosz közönség előtt.

Obolensky herceg elődje, *Dracowsky* tábornok, aki szokatlanul hosszú időt töltött fontos pozíciójában, nagy szerepet játszott a pétervári társaságban s sűrűn magfordult külföldi diplomata és politikai körökben is.

Dracowsky a háborus bonyodalom első napjaiban hirtelen eltűnt. Eltűnésének többféle magyarázatát adták, míg most az a hír terjedt el a társaságban, hogy a tábornokot rögtönítélő bíróság kivégeztette. Hogy mi volt Dracowsky büne, az mély titok. Egyesek azt állítják, hogy ő maga, Szentpétervár parancsnoka volt az, aki busás külföldi jutalom ellenében szervezte a háborukitörés előtt három-négy héttel azt a halatlanul nagyméretű sztrájkot, amely ép Poin-

care francia köztársasági elnöknek az orosz fővárosban tett látogatása alkalmával dühöngött a legjobban.

Sokkal érdekesebb azonban a második konkluzió, amely a közönség körébe kiszivárgott a'apos gyanúokra támaszkodik. Eszerint az előkelő katonatiszt a pétervári katonai körület mozgósítási tervét egy idegen hatalomnak eladta. Annyi azonban biztos tény, hogy a katonai parancsnok akkor vesztette el a cár kegyét, amikor Poincaré látogatása alkalmával erős forradalmi mozgalom indult meg az orosz fővárosban.

Hasonló hírek keringenek egy arisztokrata asszonyról, *Kleinmichel* grófnőről, aki a pétervári főnemesi és diplomáciai körökben jól ismert volt s háza egyike volt a legelégátsátsáknak a Néma parti Metropolisban. Őröla is azt beszéli, hogy egy komkedési afférba volt belekeverve s a hadiállapot proklamálása után közvetlenül fogságba vették.

Az csak természetes, hogy e híreket orosz hivatalos helyről nem erősítik meg. A közönség körében azonban mind határozottabb formát öltött *Draczevsky* városparancsnok agyonlövéséről szeló hír, úgy, hogy végre a félhivatalos lapban egy eldugott kommunikó jelent meg, amely szerint *Draczevskyt* megrougált egészségi állapotára való tekintettel mentette föl a cár állásától.

— Felkérjük ama t. előfizetőinket, kik előfizetési díjjal hátralekban vannak, hogy e hátralekakat három napon belül kiadóhivatalunkhoz eljuttatni szivekedjenek, mert ellenkező esetben a lap küldését beszüntetni leszünk kénytelenek.

— Csoportkép a harc térről. Soha annyira érzésem nem olvadt össze a katonaság és a polgárság, mint a háboru nagy napjában. Szás meg szás beszédes jöle, emléke van ennek a kölesnög, rajongó szeretetnek, amelyekre kedvesen gondolhatunk vissza abban az alig várt időben, amikor katonáink a háborut győzelemmel befejezték. A katonák rokonérzése sürűet keresi föl a sájtót, hogy azt, mint a polgárság lelkielőnek tolmáczát, szeretettel közönltsék. Ilyen, kedves figyelemről tanuskodó megnyílt közönlst hozott a tábori posta ma az *Aradi Közlönynek*. A harc térről vonult 33. gyalogezred 6. századának tisztikara küldte meg csoportképét, ezzel a dedikációval:

Szívélyes, hazafias üdvözlet a 6. század tisztikarától.

Arad, 1914. augusztus 18.

Friedl százados.

A csoportképen vannak! *Friedl* százados, *Schramm* főhadnagy, *Halász* hadnagy, *Popper* dr. és *Olajos* zászlósok.

A figyelemért hálánkat küldjük a harc térről vonult aradi katonáknak, és azt assala kívánsággal toldjuk meg: adja az isten, hogy a hatodik század derék tisztjeinek vezetőségével minél több dicsőséget hozzon az aradi népnek!

— Pénzadományok az aradi Vörös Keresztnék. Az aradi vörös kereszt főkegyezmény elöljaira ez ideig a következő pénz adományok folytak be Vársárhelyi Janka és Varjassy Lajos polgármester kezeihez: Osv. Takácsy Sándorné 200 korona, özv. Koch Mórné 100 korona, Polák Sándor dr. és neje 100 korona, Varga Emilia Karolina-utcai postamesterné 80 korona, Oravetz Miklós 25 korona, Kövér Márton 25 korona, Schreier Viktorne 10 korona, Gábor Etelka 10 korona, Kohányi Róbert 10 korona, Vinkler Örnagné 20 korona, Eber Viktorne alvezredesné 20 korona, Herbstein Cecília 20 korona, mely adományokért hálás köszönetet mond az egyesület elnöksége.

— A főispánhoz érkezett adományok. Urbán Iván báró főispánnál a mai napig (augusztus 16-tól 22-ig) a következő adományok gyűltek össze a bevonult katonák hozzátartozói részére: Bogdánffy Béláné adománya 50 korona, Kabdebó Béláné adománya 20 korona, Török Árpádné gyűjtése 180 korona, Michon Mátyás róm. kat. pléb. adománya 50 korona, Csiky Lukács gyógyszerész 50 korona, Alsó Simándi hitelszövetkezet 20 korona, Magyary Lászlóné gyűjtése 69 korona, Miké-laka község gyűjtése 177 korona 88 fillér, Nagyhalmágyi főbíró gyűjtése 758 korona 72 fillér, Óthalom községi jegyzője gyűjtése 150 korona, N. N. aradi várból adománya 10 korona, Czédly Károly dr. és neje adománya 50 korona, Kisjenői járás főbírája gyűjtése 575 korona 49 fillér, Borosjenői járás főbíró gyűjtése 1191 korona 75 fillér, Mácsa község jegyzője gyűjtése 112 korona 80 fillér, Csalkó Árpádné gyűjtése 51 korona, Aradi gör. kat. esperes gyűjtése 50 korona 20 fillér, özvegy Wenckheim Krisztina grófné adománya 400 korona, az orsz. orvos szöv. aradi és arad-megyei fióka 100 korona. A főispánnál ezideig összesen 22863 korona és 83 fillér gyűlt össze.

— Maeterlinck belga önkéntes. Bécsből jelentik: A Neue Freie Presse érdekes jelentést kap Brüsszelből. A jelentés szerint Maurice Maeterlinck, a belga költő önként jelentkezett katonának a belga hadseregbe. Maeterlinck, akit eddig a világ legszelidebb költőjének ismertünk, a bágyadt, borongó miszticizmus költőjét, nem elégedett meg ezzel a jelentkezéssel, hanem nyílt levelet írt, amelyben csak úgy hemzsegek a Németországot sértő kitételek. Németország, amely most egyetlen vasba öltözött vitéz és mindennek mondható, csak sápadt misztikusnak nem, aligha fog megjedni a derék poéta sértegetéseitől. Brüsszel bevétel után legkevesebb. Az egészet csak azért érdekes regisztrálni, hogy a kulturvilág ismét lássa, mire képes a belgák hihetetlen és érthetetlen dühe, melyet azóta különben alaposan lehűtöttek. A Nobel-díjra azonban utólag egészen méltatlanná tette magát Maeterlinck.

— Halálozás. Arad kereskedői életének egy becsülésben álló, érdemes embere halt meg: Steinitzer József festékkereskedő, a Steinitzer N.-cég tulajdonosa. Az elhunyt a kereskedői humanus célok iránt érdeklődésének meghatározó jelét adta, amikor az elhunyt egyetlen fia és atyja emlékére az Aradi Kereskedők Körénél alapítványt tett. Fivére, Steinitzer Pál dr. aradi ügyvéd és két veje gyászolja.

— A monakói fejedelem eltűnt. A Vossische Zeitung írja, hogy Albert monakói fejedelem eltűnt. A fejedelem védelmébe vette Kurzot, a játékbank német származású igazgatóját, akit a francia hatóság letartóztatott. Eljárása annyira felizgatta a franciák befolyása alatt álló lakosságot, hogy fellázadt és detronizálták a fejedelmet, aki elmenekült Monakóból.

— Segélyakció a bevonult hátramaradtaknak: A polgármesteri hivatalhoz ma a következő adományok érkeztek: özv. Frick Ferencné 10 korona, Markov Péter 8 korona, Luca Laureán dr. 20 korona, az országos orvosszövetség aradi és aradmegyei fióka 100 korona, orvosok adománya 100 korona, Kertész Miksa dr. 30 korona, Reisinger Ferenc dr. 20 korona, Schütz Henrik dr. 10 korona, özv. Purgly Lajosné 100 korona, Schleifer Antal 1520 korona, Avarffy Ferenc dr. 20 korona, dr. Kilényi Zoltánné 10 korona, Schmitzer Alajos egy aranygyűrűt, Schmitzer Erzsike egy aranygyűrűt, Novákovits Teréz egy arany karikagyűrűt, Reiner Dezső egy arany karikagyűrűt, Hunyady Károly gróf v. b. t. t., Bódy Bódog aradi bérpalotájának gondnokja javaslatára elrendelte, hogy a hadbavonult vagyoni-

talán bérlőinek augusztusi bértartozásait teljesen elengedtesse, ezenkívül utasítást adott a nemesszövület főurára, hogy a többi, a harmezében működő bérlő hozzátartozói is a legmesszebbmenő támogatásban részesítsenek.

— Adományok a sebesült katonáknak. Az aradi Vörös Kereszt üdítő-állomásánál ujabban a következő adományok érkeztek: Dr. Lakatos Izsóné 5 üveg vörös bor, 1 üveg konyak, 2 doboz piskóta, Heinrich Sándorné 10 üveg bor, 10 kg. cukor, Meszner Böske 2 üveg befőtt, Csapó Józsefné 2 üveg bor, 1 üveg konyak, 1 doboz cigaretta, 25 drb. tojás, Deutsch Alice 2 doboz sütemény, negyed kg. kávé, Török Jánosné 1 kosár ősi barack, 1 üveg likör, 2 üveg málnaszörp, Nachtschel Odónné 1 kosár alma, 2 üveg konyak, 2 üveg diópálinka, Török Jánosné 2 kg. cukor, 2 kg. kávé, 1 üveg szilvórium, 1 doboz cigaretta, Zoltai Mátyásné 5 kg. cukor, 4 drb. citrom, 3 üveg befőtt, 2 üveg likör, 5 csomag limonádépor, gróf Potoczky uradalom 1 láda alma, Vojtek Alajos 50 üveg üdítő ital, Névtelen adakozó 2 üveg konyak, 1 üveg sósborszesz, Purgly Lászlóné (Sofronya) 5 kg. csokoládé, Komjáthy Rózi 4 üveg bor, dr. Vágvolgyi Lajosné 2 doboz keksz, Viktorin Bauer Hertschka 5 üveg bor, 1 üveg konyak, 1 üveg málnaszörp, Kövér Márton 25 üveg bor, Turgoz Józsefné 2 drb. kuglóf, 1 üveg málnaszörp, 1 üveg meggy-pálinka, 6 üveg befőtt, 20 drb. tojás, Spitzer P. Magyarád 1 kosár alma, dr. Simó Károlyné 5 üveg málnaszörp, Kupsa Jánosné 1 kosár gyümölcs, Macskási Samuné 1 doboz cigaretta, dr. Remeteiné 1 üveg bor, Vaszi Julia 1 doboz cigaretta, özv. Skonda Lászlóné 3 üveg szilvórium, Sztankovics Miklósné 10 dr. citrom, 1 kiló cukor. A közönség jószívű adakozásáért köszönetet mond és kéri a további adakozást az Aradi Vörös Kereszt Fiókgyűjtésűlet nevében Hornmann Gyuláné, Andrassy-tér 14. sz. I. em.

— Árverés a vasufon. Arad állomáson, a taktárhelyiségben augusztus hó 27-én délelőtt 9 órakor következő tárgyak: olaj, ruha, hordó, cukor, üveg, zsák, kézmű, málnaszörp, bor, pálinka, kosár, edény, paprika, papír, rövidáru, székek, stb. fognak nyilvánosan, bírósági eljárásán kívül a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés, valamint az azonnali elszállítás kötelezettsége mellett elárvereztetni. Az elárverezendő áruk a vevőszándékkal megjelentek által az árverés előtt megtekinthetők.

— Elhalasztották az osztálysorsjegyek húzását. Most tartották meg az osztálysorsjáték 4. osztályának húzását. Az osztálysorsjáték igazgatósága az 5. osztályu sorsjegyek kiadását, valamint az 5. osztályu húzást rövid időre elhalasztotta.

— Amit a király mondott! Könyves Kálmán király híre messze terjedt, mert Magyarországnak tengerpartot szerzett. Hódító utjában Adriához érve, megállta Fiume város közelébe. Szétnézett a tájon a gyökereket vert lába, amint a Quarneroet maga előtt látta, merengéséből csak akkor tért magához, midőn egy küldöttség járult a királyhoz. Meghódolni jött a várak podesztája, mellette vete jött szépséges leánya, ki mint legbacsesebb terméket a tájnak, aranyszínű italt nyujta a királynak. A király hörpintett, csettintett nyelvvel, izelz a nedűt nagy szakértelmével, aztán a serleget fenéig ürité, frissítő hatását minden ize érzi. Kérdező a király: ez milyen ital volt, mely reá rögtön ily jó hatást gyakorolt? Felelt a podeszta: „Felsőges királyunk, borpárlat: cognac ez, melyet itt csinálnak!” Szólt a király: „Mig itt leszünk Fiumében, kapjon ez italból mind-egyik vitézem! Könnyen álljunk majd ki az ut fáradalmát, lesz magyar tengerpart a meghódolá dalmát.”... Kálmán király erre böles elrendelése, volt a gyár első nagy magyar rendelete! Fennáll maig a gyár, az „Adriatic”, borpárló gyárának legnagyobbika! Cognacia azóta leve világhírű, mert frissít, erősít s mindenképp jóízű, s ahogy izlett hajdan Kálmán királyunknak, azóta époly jól ízlik mindnyájunknak! S e királyi italt ma bárki ihatja, mert az egész országban mindenütt kaphatja. Saját érdekünkben csak arra ügyeljünk: „Fiumei” kériünk és mást el ne vegyünk! Fiumei cognac! Erőt, erélyt adó, csüggedő fáradtra élettelőg ható. Ki valami nagyot akar végrehozni: Annak csak ebből a cognacból kell inni!

— Gazdát cserélt aradi ingatlanok. Gazdag Antal és neje eladták az aradi 7397. sz. tjkvben felvett Dezső-utca 2c. sz. házat 16000 koronáért Györfy János és nejenek. — özv. Grosz Mártonné eladta az aradi 1105. sz. tjkvben felvett Szekeres-utca 2. sz. házat 6000 koronáért Grosz Emánuelnek. — Eberlein Gyula ajándékba adta az aradi 7991. sz. tjkvben felvett ingatlanból az ötöt fele részét neje: szül. Luffer Mariskának.

— Szilágyi és Diskant miskolci gépgyáros cég kitűnő könyökszerkezetű és víznyomású borsajtóra, valamint legújabb rovátkolt alumínium kuphengerű zuzógépre felhívjuk olvasóink figyelmét. Kiemelendők különösen a cég által feltalált és készített „Kossuth” és „Hegyalja” borsajtók, melynél a régi világ fából készített prése zseniálisan egyesítve van a modern technika vívmányaival. A sajtók felső része acél, alsó része faszervezet. Ennélfogva a must soha sem érintkezik a vasrészekkel, hanem csak a fával, ami a must színét, ízét, zamatját nem befolyásolja. A törkölyt nem kell összevagdálni, hanem kisebb darabokban is ki lehet venni. Az 1901. évi temesvári, az 1902. évi egri, az 1906. évi nagyváradi, 1902. évi pozsonyi II. mezőgazdasági és az 1907. évi pécsi orsz. kiállításokon a cég borsajtói első díjjal, aranyéremmel lettek kitüntetve. — A cég izléses árjegyzékét kívánatra minden érdeklődőnek megküldi. 3961

— Gyorsírási, gépirási, könyvelői tanfolyamok Engel-féle keresked. szakiskolában Lázár Vilmos-u. 2. Földes-palota mellett. Díjtalan állásközvetítés. Bevonultak családtagjainak engedmény. 4722

— Jó éjszakát szerezhet magának mindenki, ha a hálószobáit a „Löcherer Cimexin”-nel fertőtleníti. A fővárosban történt próbák beigazolták, hogy a „Löcherer Cimexin” nem csak a poloskát és annak petéit pusztítja el rögtön, de megszabadít a ruszli, sváb és hangyáktól is; a molykártól pedig a szörme ruhákat teljesen megóvja. Beszerezhető: Földes Kelemen, Hehs Vilmos gyógyszertárában és a készítőnél „Löcherer Gyula gyógyszertárában Bártfán.” 1378

— Polgári iskolai december havi magánvizsgálatra sikeresen előkészít Engel-féle keresked. szaktanfolyam. Lázár Vilmos-utca 2. Földes palota mellett. 4722

— Papirlemezek (Pappe) (barna, fehér és szürke), olcsón kaphatók Kerpelnél. 411.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Érdeklődő. Nem irunk és nem vállalkozunk arra, hogy a sebesültek névjegyzékét (Verlustenliste) valakinek — ellenérték ellenében — megküldjük. Ennek, a sok technikai nehézségtől eltekintve, nem is volna értelme, mert a hadvezetőség — mint épen ma köztünk — elrendelte, hogy a veszteség kimutatásokat a hírlapok is közölhessék. Valahányszor tehát ilyen kimutatás érkezik Aradra: az Aradi Közönyben a legpontosabban megtalálhatja, mert minden sajtóhiba elkerülése céljából a legnagyobb szigorúsággal többszörösen áttekintjük a szedésből kikerülő névsort. A szabósi, losnicai és ljesnicai veszteségekről még nem jelentek meg a hivatalos kimutatások és azokat sürgetni, siettetni nem is lehet. Az ilyen kimutatás összeállításában különben is olyan körülményes, hosszadalmas, hogy napok telnek bele, amíg a lista a Vöröskereszt vezetőségétől kikerül.

Előfizető. Ugy a gyalogsági, mint a lovassági tábarnokok aranyozott sarkantyút viselhetnek, azonban ez az arany-sarkantyú nem tévesztendő össze az aransarkantyús vitézekkel, akiket a király a koronázás alkalmával szent István kardjával azzá üt. Ez utóbbiak csizmájukon és kalpagjuk forgóján viselhetek aransarkantyút. Ferenc

József koronázása alkalmával 23 nemes magyar urat ütött arany sarkantyus vitézzé.

Pészak. A polgári fiu- és leányiskolákra, a gimnáziumra és reáliskolákra még nem történt rendelkezés, de nem is történhetett, mert mind ezeknek az iskoláknak épületei kórházi célokra vannak berendezve.

Felelős szerkesztő:
Rudnyánszky Endre

NYILTÉR.*

Limbeck János és fia első m. kir. szab. érckoporsógyára és temetés rendező vállalata.

Ozv. Varga Imréné szül. Szabó Julianna, ugy a saját, mint gyermekei Imre, Julia, István, Róza, Sándor és Károly, veje Szekeres István, unokája Sarolta, valamint számos rokonai rovben is szomorodott szívvél tudatja a szeretett és felejtethetetlen jó férj, illetve édes apa, após, nagypapa és rokon

Varga Imre,

nyug. a. cs. e. v. főmozdonyvezetőnek, f. é. augusztus 21-én éjjeli 9/11 órakor, életének 66-ik és boldog házasságuk 83-ik évében történt jobblétre szenderült.

A boldogult földi maradványai augusztus 23-án d. u. 4 órakor fognak Holtmaros-sor 6. sz. házból a református egyház szertartással szerint, a felső temetőben örök nyugalomra tétetni.

Aldott legyen emléke!
Arad, 1914. augusztus 22-én,

* Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

Ozv. Steinitzer Józsefné szül. Schwarz Teréz ugy saját mint alólítottak nevében mélyen szomorodott szívvél jelenti, hogy a legjobb férj, apa, nagypapa és rokon

Steinitzer József

hosszas szenvedés után életének 72. évében e hó 21-én este 10 órakor jobblétre szenderült.

A drága halott hült tetemei 1914. évi augusztus 23-án délután 4 1/2 órakor Andrassy-tér 3. szám alatti lakásáról fognak az izraelita sirkertben örök nyugalomra helyeztetni.

Béke hamvaira!

Aradon, 1914. augusztus havában.

Steinitzer Elza férj. Varsányi Dorszóné, Steinitzer Etta férj. Vajda Bertalané, gyermekei. Varsányi Dorszó, Vajda Bertalan, vejei. Varsányi Kató, Varsányi Márta, Vajda Imre, unokái. Ozv. Roth Samuné szül. Steinitzer Lajza, Dr. Steinitzer Pál, Steinitzer Mór, testvérei. Salgó Pál és neje, Ernst Mór és neje, Vértés Henrik és neje, Salgó József és neje, Salgó Gusztáv és neje, Székely Sándor és neje, Szántó Béla és neje, Dr. Steinitzer Pálné, Steinitzer Mór, sógorai és sógorói. 4727

20499—1914. kh. sz.

Hirdetmény.

A magyar királyi Belügyminister 141860—1914. számú rendelete alapján közlirre teszi, hogy Gyabos és Livérp. o. között közeledett a 1914. május hó 29-én elűlyedt Empres of Ireland személyszállító gőzöjön megajtett puhatolás szerint Ispás (Taspis) Sándor, Pain Nika, Barari Nedrea, Suvajan György, Butács Dimeter, Berar Ilie, Mikulicza György állítólagos aradi lakosok is elpusztultak.

Felhivom mindazokat, kik előbb nevezettek rokonai, vagy család tagjaiól barminő felvilágosítást tudnak adni, a rendőrfőkapitányi hiv-

talban melőbb jelentkezzenek, hogy a hátra-maradottaknak kártérítési igénye bizonyítható legyen.

Arad, 1914. évi augusztus hó 20.

Greén Nándor
főkapitány.

Női A Pozsonyi Kereskedelmi- és Iparkamara-tól fenntartott nyilvános, három évfolyamos **FELSOKEHESKEDELMI ISKOLA POZSONYON**
Érettségi vizsgálat. Állásörváltás. Interektio. Értelmit kívánatra küld: az igazgatóhoz.

1908 óta kitűnően bevált:
Berger gyógy-kátrányzappann
G. Mell & Comp.-től.
Kiváló orvosság ajánlják és Európa legtöbb államában a legjobb eredményekkel használják.
Külföldön kitalált bajok és kiütések, valamint haj- és mekénykepe ellen. Tartalmaz a széklet kátrányt és lenyagosító hatással a keszkesedelemben előforduló egyéb káros anyagoktól. Képes megakadályozni a bőrgyógyászati betegségeket.
Berger kátrányos kénzappann.
Képes a gyulladást okozó káros kátrányzappann.
Berger glicerin kátrányzappann.
Továbbá kátrány nélküli kénzappann.
Berger-fő-krémzappann
pattanás, napcsúdás, kiütés és más bőrbajok ellen. Darabja ut. 4 egyért. 9 fillér.
Uj: Berger folyékony kátrányzappann.
Kiváló hatású bőrbetegségekre, leg- és szájkátrányok, valamint kiváló hajápoló szer. 1 liter 1.50 korona. Kérjen katalógust Berger-zappann G. Mell & Comp.-től és nézze meg a mellékelt képeket.
telve: Wien 1892. október, Kátrányos és aranyos, Wien 1914. évi párisi világkiállítás arany-érem. Kapható minden gyógyszertár, drogeriában és csak-árúban. Nagyban: G. Mell & Comp. Wien, L. Helffer-sterstrasse 11-13. Budapestben nagyban és kicsinyben: Tóth József gyógyszerárúháza Király-utca 13. Molnár és Moser, Thellmayer és Holzl, Kerschmayer Frigyes utódojánál, Radanovits Testvérek, Stessel Nándor és Kátrány, Nérada Nándor, Deitler Frigyes, Váci-körút 4. Készen van minden gyógyszertárban, drogeriában és illatszertárban.

Aradon G. Földes Kálmán, Hehs Vilmos II. Jós Arpád és Rozsnyay Mária gyógyszerészek urak-nál; Hegedűs Gyula Andrassy-tó. 15. parfumeria, Voltek és W. és drogeriában és kapható az összes hazai gyógyszerárúban. 2041

A háborúra való tekintettel

Amilyen leszállított ártan árusítom, a legújabb őszi divat-posztó női és leány kalapok, tehát átmenetit minden színben és formában, amelyek után a kalapok festését és átalakítását elvállalom. Felhivom a nagyrebecsült hölgyközönség szives figyelmét kirakatom megtekintésére, amely ünnep és vasárnap 9 óráig ~~nyitva~~ nyitva van.

Tisztelettel:

BITTENBINDER KONRÁD

Első aradi villanyerőre berendezett kalap-gyártás nagyban és kicsinyben.

Férfi fiu és gyermek kalap nagy raktára. Arad, Deák Ferenc-ú. 42. (Fehér Kereszttel szemben)

Wajdits György

„TURUL“

gyógyszertárban

(Karolina-u. és Ferenc-tér
sarok.)

Az összes kül- és bel-

földi különlegességek

és drogeria cikkek dro-

geria árban kaphatók.

Kereskedők

figyelmébe!

Gyári jegyzés szerint
fedezheti osokoládé és
cukorka szükségletét.

Raktáron vannak:

Kugler-, Heller-, Fürth-
Manner-árak. 4347

Gábor Miklós

ARAD, ANDRASSY-TÉR

18. SZ. Salacz-utcai rész.

TELEFON: 1059.

Egy
diplomás
39 éves
gazda

husz éves gyakorlat-
tal, bármilyen gazda-
ság önálló vezeté-
sére képes, megfelelő
állást keres, akár
ideigleneset is. Cim a
kiadóhivatalban. 4723

465—1914.

Pályázati hirdetés.

Az aradi izr. hitközség a
„Spitzer Ignác“ tanulmányi ösz-
töndíj alapnak egy férfi és egy
női 500—500 koronás ösztön-
díjára ezennel pályázatot hirdet.

Pályázhatnak aradi illetőségű
az aradi középiskolát jelesen
végzett izr. vallásu, szegény-
sorsu ifjak és leányok, akik
magasabb tudományos kikép-
zésre törekednek.

Az eredeti okmányokkal, vagy
ezeknek hitelesített másolatá-
val felszerelt kérvények f. é.
szeptember hó 5-ig terjeszten-
dők be az aradi izr. hitközség
előljárási bizottságához.

Kelt Aradon, 1914. augusz-
tus hó 21-én. 4716

Az aradi izr. hitközség
előljárási bizottsága.

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle beteg-
ségeket okozó cetrákkal minők a tüdővész, a merevgörös, a lép-
fene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintke-
zésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket
okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában
haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük.
Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy
az emberi körök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye
tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhünk ha kezünket,
arunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer **Szent Imre**
szappannal vagy **Carboform szappannal** megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tani-
tóknek, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok,
kórházak vezetőségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé
teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések
ellen megóvja. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és vegyészeti gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
gyógyszertára.

Liszt kapható

egyes zsákonként
nagybani árban 4724

Lévai és Stern

József főherceg-ut 9. Telefon 123.

2012—1914 khsz.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a n. m. m.
Eir. Belügyminister ur a hadi álla-
potra vonatkozó tekintettel a hadi álla-
pot egész tartamára a munkaszü-
netet az 1881 évi XIII. t. cz. ha-
tálya alá tartozó mindennemű mun-
kára, üzemre és eláru itásra nézve
felfüggesztette.

Arad, 1914. augusztus 12.

Gréen,
főkapitány.

500 koronát fizetek annak, ki

fogvizének hasz-
nálata mellett, üvege **80 fill.** valaha
ismét fogfájást kap, vagy a szája büzik
Bartilla A. Örökösöl, (E. W. nkla.)
Wien X., Göthegasse 7. — Kaphatj
Aradon minden gyógyszertárban, külö-
nösen **Földes Kelemennél,** Deák Fe-
renc-utca 11. szám. **Hehs Vilmos,**
Batthyány-utca és **Vojtek és Weisz.**
Kérjünk mindenütt határozottan **Bartilla-**
féle fogvizet. Hírnévtárványok feljelo töl
jó: díjaztatnak. 3059

**Elsőrendű katoná-
ban ancs és lábszár-
védőkből ma friss
szállítmány érkezik.**

4708

Lányi Marcell
cipőüzlete, Atzél Péter-u. 1.

Mindenféle csomagoláshoz alkalmas

újságmaculatura

olcsón

eladó

az Aradi Közlöny
kiadóhivatalában

Ponyvát, zsákot, zsineget, gazdasági kötélárut, pokrócot, szalmazsákot legjobban és legolcsóbban szerezhethi be az Erdélyi és Bácska Iparárú-raktár **Reich B. Károly Fia és Társa cégnél**
Telefon 649. Arad, Andrassy-tér 6. szám. (Verbos-ház.) Telefon 649.

4318

A szépségápolás titka a használandó
szépítő szerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely krém 1 korona.

Szines arcpороk!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testszin, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál csodás hatású.

Kapható: 1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Használt ólom
megvételre kerestetik.

Van szerencsénk értesíteni, hogy **HELACIT** elnevezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely a bőrtkát (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen elmulasztani.

A **HELACIT** különösen ajánlatos zsiros, fényes, izzadó arc bőrű egyéneknek, de használhatja bárki is estély, séta stb. előtt.

A **HELACIT**-ből keveset gyapottra vagy rongyra öntünk és azzal arcunkat letöröljük.

Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, amelyet a **HELACIT** azon pereben előidézik. Az arc olyan lesz, mintha valami lehető finomságu harmattal (a gyümölcsös hamvához hasonló) volna bevonva.

Atkák pár napi használat után elmúlnak.

Ára 1 korona.

Dr. Földes és Hehs

pipere-szappan- és vegyészeti gyára Aradon.

Kapható:

Földes Kálmán és Hehs Vilmos

gyógyszertárában. 1224

Szálloda és Pensio
átvétel Abbáziában.

Van szerencsénk a n. é. közönség szives tudomására adni, hogy az **Abbáziában** lévő 9370

Slatina

szállodát és pensiot

f. é. július hó 22-én átvettük.

Minden igyekezetünk oda irányul, hogy elegáns és kényelmes szobák, valamint a legjobb francia és magyar konyha, mérsékelt polgári árak mellett való felszolgálásával, vendégeink teljes megelégedését kiérdemeljük. Számos látogatást kér

HAFNER KÁROLY

a „Hofbräu Lokay“ volt főpincére.

KOGLER JOZSEF

a „Hofbräu Lokay“ volt konyhafőnöke.

1903—1914.

Hirdetmény

A Nagyméltóságú m. kir. Honvédelmi Miniszter a városunk közönségéhez intézett 13008—20. 1914. élnöki számú leirata alapján a ló és kocsis birtokosok megnyugtatása és kioktatása céljából közhírre tesz-

szük, hogy a hadügyi kincstár részére az 1912. évi LXIX. t. cz. alapján átvett lovak vagy kocsikért járó kárpótlási összegek a fentebb idézett törvénycikk 10. §-a utolsó előtti bekezdése, illetőleg a 17. §. utolsó bekezdése értelmében, 6 héten belül a posta takarékpénztár utján lesznek megfizetve.

Arad, 1914. évi augusztus 3.

A városi tanács.

Röntgen-intézet.

Aradon, Batthyány-u. 21.

Telefon 622. 211

Röntgensugaras átvilágítások és fényképfelvételek, betegségek, csonttörések, ficamok stb. Kórismézése céljából. Röntgensugaras gyógyítások idült bőrbajok, sipolyok, nem operálható nagy daganatoknál és a méh- és pajzsmirigy alképileteinél. Intézettulajdonos:

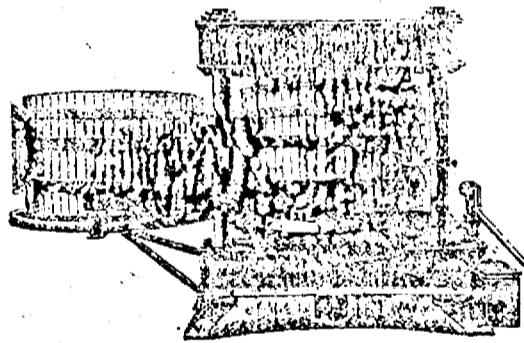
Dr. Singer János

egyetemes orvostudor.

1901-ik temesvári kiállítás I. díj. Diszoklevél.

BORSAJTÓK.

Arjegyzék ingyen.

Legjobb rendszerű könyök-szerkezetű „Kossuth“ és „Hegyalja“ és „Aczel-orsós“ a magyar bortermelők legkedveltebb borsajtói.

1907. évi pécsi kiállításon aranyérem és diszoklevél. Legújabb rendszerű viznyomású hidraulikus kettős kosaru sajtók, nagyüzemi préseléshez.

Sajtóink főelőnye: A must sehol nem érintkezik vasrészekkel! Egyszerű kezelés! Óriási erő kifejtés! A törköly egy darabban és könnyen kivehető! Egy ember által könnyen kezelhető!

Szőlőzúzók és bogyzók.

Legújabb alumínium kuphengerű szőlőzúzógépek

SZILÁGYI ÉS DISKANT

GEPGYÁRA MISKOLCON. 3961

1906. Nagyvárad; I. díj. Diszoklevél.

1902-ik országos gazdasági kiállítás, Pozsony: I. díj, aranyérem.

1902-ik borsászati kiállítás, Eger: I. díj. Diszoklevél és aranyérem.

KNAPP SÁNDOR

kelmefestő, vegytisztító és fénemű gőzmosó intézője, ARAD. Intézet: MAGYAR-UTCA 26. szám alatt. Felvételi-üzlet: WEITZER- és KAZINCZY-UTCA sarkán. (A főpostával szemben.) Vidéki megbízásokat gyorsan és pontosan eszközölök.

Modern ruhafestés legújabb divatszinekre, minta után. — Ruhatisztítás vegyileg, száraz úton. — Továbbá csipke- és szövet-függöny, szőrme, szőnyeg, butor-szövet, kézimunkák, keztük stb. stb. tisztítása és festése. — Több évi külföldi gyakorlat. 4679

Legolcsóbb, legjobb bevásárlási forrás

**háztartási
szükségletek** fedezésére.

Ajánljuk:

Ajánljuk:

Arc-krémek
Illatszerek
Kőlgyporok
Kölni vizek
Fogporok
Fog-krémek

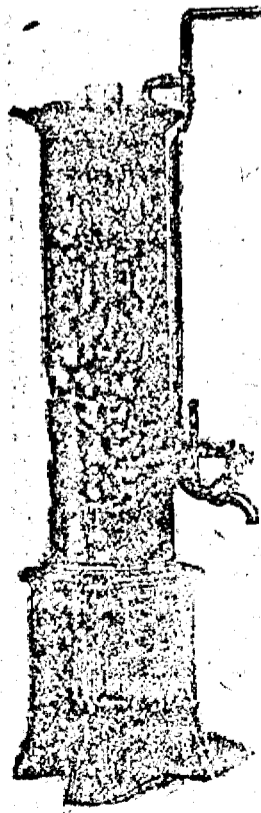
Fogpaszták
Fogkefék
Szájvizek
Szappanok
Kajvizek
Szoba-illatok

Vojtek és Weisz

parfumeria és drogueria nagykereskedése

Aradon.

Aradon.

Vizveze-
ték és csator-
názási vállalat

hol mindennemű csatornázást, vízvezeték, fürdő-, klosett, mosdó, szivattyú kutak felszerelését és javítását elvállalom a raktáron tartom. Nagy javító műhely. 26 évi tapasztalataim elég biztosíték, hogy t. rendelimnek az elvállalt munkát pontosan és olcsón eszközölöm úgy helyben, mint vidéken. A nagyérdemű közönség nagybecsű pártfogását kéri 4246

Mókos Márton

vízvezeték szerelőmester

ARAD, Fábán-utca 12. sz.

Telefon 748. ::: Jóhából való fiuktanulónak azonnalfelvételnek

Sütőde átvétel.

A volt Ternay-féle sütődét Varjassy József-u. 106. sz. a. **átvettem**, hol a legizletesebb házi kenyeret készítem olcsó ár mellett.

Tisztelettel: 4635

Zabán János.

Az Alföldi Gazdasági Egyesület

„Széchenyi”

finörelő és tanintézete

Budapest legegészségesebb és legszebb helyén a Dunaparton a Parlament mellett: V. Személynök-utca és Markó-utca sarkon.

Telefon sz. 152-64.

Felvesz elemi-, közép- és felső-iskolai rendes- és magántanulókat. Intézet tanárai egy évi oktatásba és nevelésben részesítik a növendékeket. Legmodernebb berendezés. Magántanulóknak és növendékeknek külön tanfolyam. Német, francia, angol társalgás. Zene, torna, sport. Prospektus. 9285

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Opre-féle gőz- és kádfürdő Tökölly-tér 1. sz.

Minden kényelemmel berendezve a nagyabcsúlt közönség rendelkezésére áll.

Gőzfürdő

férfiak részére reggel 5-től 1-ig, nők részére hétfő és péntek délután 2-től 6-ig.

Gőzfürdő bérletjegy 10 darab 8 korona.

Kádfürdő

(kabinfürdő) reggel 5 órától este 10 óráig nyitva. 3877

Figyelmeztetés!

Miután az

„Aradi Ibolya Crème”-met

utóbbi időben utánozták, hogy a nagyérdemű hölgyközönséget a félrevezetéstől megóvjam, az

„Ibolya Crème”

elnevezéshez a „DORE” szót is csatoltam. — Saját érdekében tessék csakis oly Ibolya Crémet vásárolni, melyen az

„Ibolya Doré Crème”

felírás látható. Ara 1 tégelynek 1 korona. Kapható a készítőnél:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertárában Arad, Andrassy tér 22. sz.

továbbá Berger Gyula, Földes Kelemen, Hejs Vilmos, Kárpáti János, Ring Lajos és Vojtek Kálmán urak gyógyszertárába, valamint Vojtek és Weisz, Hansu Nestor és Török Andor és Társa urak drogériájában. 10

Sengyel Gyula,

műlakatos,
épület és vasszerkezeti műhelye
ARAD,
Deák Ferencz-utca 38.

Tanulók felvételnek.

69—1914.

Hirdetmény.

A m. kir. Miniszterium 5476—1914. sz. rendelete alapján felhívom mindazokat, akik hatósági engedély nélkül fegyvert tartanak, azt a jelen hirdetés közzétételétől számított 48 óra alatt a rendőrfőkapitányi hivatalhoz beszo- gáltassák.
Fegyver alatt a lő- és szál fegy- vereket kell érteni.
Aki ezen felhívásban foglaltak-

nak eleget nem tesz, az 1912. LXIII. t. cz. 7 §-a alapján két hónapig terjedhető elzárással, vala- mint 600 koronáig terjedhető pénz- büntetéssel büntetendő és ezen- kívül a fegyver ház- és szemé- lymozgás utján el fognak koboz- tatni.

Arad, 1914. augusztus 4.

Green
főkapitány.

Kalmár József villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.
Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözők köztébe :
villanyos világítási berendezéseket,
villanyos csengő- és telefon be-
rendezéseket s minden e szak-
mába vágó munkát. Pontos és
gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos fő-
zödényeket, villanyos vasalókat,
villanyos hajsütő vasakat, Wolfram
lámpákat és mindenemü villa-
nyos cikkeket.

Garai Károly, Ablakredők

vas- és rézbutor készítő
ARADON,
József főherceg-ut 11. sz.
Karolina-utca sarok.

Ajánlok: Vas- és rézbutorokat,
sodrony ágybetéteket, sodrony ko-
csi-üléseket, gyermekágy és gyer-
mek-kocsikat, réz-karnisokat, mos-
dó-asztalokat felszerelve, össze-
csúszható ágyakat és madracokat.
Szállodal és kávéházi, kórház és
intézetek berendezését. Elvállalok
minden e szakmába vágó munká-
kat a legjutányosabb árak mellett.
Vidéki megrendeléseket pon-
tosan eszközlök. 701

Dearling for Gentlemen

világhírű

Szivarkahüvely

sterilizált antinikotin vattával.
Minden dobozban 120 darab.

Ujdonság!

Kapható:

ARADON

a különlegességi dohány-
tözsdeben. 5031

Valódi amerikai önműködő
ablakredőnyök gyári rak-
tára.

Gyermek-kocsik

nagy választékban.

Zimmermann Ignác

norinbergi, díszmü- és já-
tékáru üzletében 1861

Arad, Szabadság-tér 21.

Üzlet- és műhely áthelyezés!

A nagyérdemű közönség szives
tudomására adom, hogy a Hunyadi-
utca 3. szám alatt volt 2996
férfi- női és gyermekcipő
raktáramat és műhelyemet
Weitzer János-utca sarkán
(volt Templom-utca)

levő házban, a főpostával szemben
helyeztem át. Üzletem teljesen meg-
van nagyobbítva s állandóan saját
műhelyemben készült elismert leg-
jobb minőségű cipők kaphatók
jutányos árért. Megrendelések és
javítások pontosan elkészülnek.

További szives pártfogást kér:
GARA MIKLOS.

!! GYENGE FERFIK !! !! ÖREGK ES FIATALOK !!

kérjenek ezen baj azonnali meg-
szüntetését tárgyaló ismertetést. 40
fillér postabélyeg csatolása s cím.
Nem belsőleg bevendő gyógyszer. 2325

„NOVA MECHANIKA 115.”

Budapest — Főposta — Fiókbérlét 40.

Láb- és kézzizadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és
„Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor.
Peppo hintőpor „ „ „ 70 fillér.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is 8 nap alatt
mindenki meg-
szabadul a Ha-
jós-féle ANA-
GALLIN hasz-
nálatával által. —
Kezelése igen
egyszerű, nem
piszkít, nem ra-
gadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra.
Ára használati utasítással együtt 70 fillér.

Poloskák

kiirtására a legsikeresebben és telje-
sen csak a „Phenolsav”-val eszkö-
zölhető. A butorokat nem rontja, még a
petéit is kiirtja. Ára 1 üvegnek 70 fill.

Legjobb fekete-hajfestő

a „Melogen”. Egy pár perc alatt bármely haját, vagy ba-
juszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül,
hogy a színt le lehetne mosni. Ára 2 korona. 741

A fenti szerek kap-
hatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-
tárában
ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapítottatott 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Telefon 987.

987. Telefon

Aradi kőszén és kokszt forgalmi vállalat.

Tisztelettel értesítjük a t. fogyasztó közönséget, hogy a téli szükséglet
beszerzése céljából ajánlunk

- I-ső rendű Zaberzei dió I. koksztot
- I-ső rendű Porosz salon fűtő kőszén
- I-ső rendű Vasaló faszenet,

Raktárunkból **Csernovits Péter-utca 24.**
szám alatt átvéve.

Miután nagyobb mennyiség áll rendelkezésünkre. Uradalmakat és ki-
sobb ipartelepeket is kielégítünk addig, a míg a vasúti forgalom helyre áll.
Ajánlatosnak tartjuk, ha már most biztosítja téli szükségletét, mert
előre láthatólag később nehézségekbe fog ütközni. 501

Eredeti
Mayfarth-féle
törvényileg védett
„HERKULES”
bor- és gyümölcs-sajtók.

Előrendű gyártmány. — Víznyomású bor- és
gyümölcs-sajtók. Felül nem mult! — Szőlő
és gyümölcs-örlők, szüretelő berendezések.

Mayfarth Ph. és Tsa.
gazdasági gépgyár
Bécs (Wien) II. Taborstrasse 71.
Különleges gyártás sajtók és
borászati készülékek számára. 2001

Árjegyzékek ingyen.
Képviselek kerestetnek.

APRÓ HIRDETÉSEK

LEVELEZÉS.

„Csibész 165”.

Levelé van a kiadóhivatalba. Küldjön azonnal bojt érte! Kézcsók. 4705

OKTATÁS.

Hegedű tanítást

elvéllalok jutányos áron, kezdőknek és haladóknak, H. I. Magyar-utca 26. 4726

Deutsch

und Französisch unterrichtet erfahrend geduldige Frau. Besondere „Conferation” Adresse: Weitzer János-u. 8. Traffik. 4707

Mintán

a polgári leányiskola nem nyílik meg, okleveles tanítónő elvállal polgári, esetleg elemi iskolai magántanulókat. Cím a kiadóhivatalba. 4718

Kereskedelmi szakoktás.

Két év óta sikeresen működő intézetemben, melyben felnőttek, irodák részére könyvelés, gép- és helyesírásban, gyorsírásban, valamint minden irodai munkákban alapos, kemoly kiképzést nyernek, az őszi tanfolyamok most veszik kezdetüket. Belátkozás minden nap. Díjtalan állásközvetítés. Bevontak családtagjainak engedmény. Engel keresk. szaktanfolyama. Lázár Vilmos-u. 2. Földes palota mellett. 4721

Nyugalmozott tanító

magarórák adására ajánkozik saját lakásán vagy házhoz járva elemi-, polgári-, gimnáziumi- vagy reálskolai tanulóknak különös tekintettel a német nyelvre. Lakás: Arad, Taóköly Imre-utca 11. sz. II. udvar. 4720

ALKALMAZÁST NYER.

Bejáró nő keresetetik

egész napra, ki a kefélet vállalja, volt szobaleányok előnyben részesülnek. Cím a kiadóban. 4711

Deutsches Fräulein

bescheidenes wird aufgenommen. Adresse in der Administration. 4709

Keresünk

egy fiatal fűszeres segédet, „Atlantika” kávé és teabehozatala Andrássy-tér 20. 4719

ALKALMAZÁST KERES.

Azonnali

belépésre állást keres kezdő fizetéssel egy könyvelő, ki gépirásban is jártassággal bír. Vidékre is elmegy. Cím a kiadóba.

Jó családból

való szerény árvaleány kis gyermek mellé ajánkozik. Cím a kiadóhivatalban. 4725

Sz515,

bor, kert s ezzel kapcsolatban lévő kisebb mezőgazdaság vezetésére ajánkozik 34 éves megbízható szakember. Cím Tóth József, Körtös, T. p. 4714

Egy szakképzett

fűszer- és csemegekerekedő segéd azonnali, esetleg szeptember hó 1. belépésre alkalmazást keres. Szives megkeresést kér Boross Béla, Munkácsy-utca 4. sz. 4717

Házvezetőnőknek

ajánkozik magános urinőhöz vagy idősebb családhoz jobb csiádból való fiatal leány. Cím a kiadóhivatalba. 4718

KIADÓ LAKÁS.

Lakás.

Kossuth-utca 52. sz. új házban egy 3 szobás parkettázott utcai lakás fürdőszobával, villany- és gázberendezéssel folyó évi november 1-től kiadó. Értekezhetni a házmeesteré, vagy Barkó Ferenc vághidai igazgatónál. Telefonszám 4. 4652

Kiadó

3 szoba, fürdőszoba és mellékhelyiségekkel álló utcai lakás Aranykéz utca 2-3. sz. a. azonnali, vagy november 1-re. 4709

Erasébet-köruton

1-3-4 szobás modern lakások fürdőszobával, üzlethelyiségek részben azonnali, részben november 1-re kiadók. Bővebbet Steiner József építésnél, Szt.-László-u. 7. 4715

Emeleten

3 szoba, fürdőszoba minden hozzátartozóval november hó 1-re kiadó. Kápolna-u. 20/a. 4716

Erasébet-köruton

1-3-4 szobás modern lakások fürdőszobával, üzlethelyiségek részben azonnali, részben november 1-re kiadók. Bővebbet Steiner József építésnél, Szent-László-u. 7. 4655

Kiadó lakás.

Andrássy-tér 25. sz. házban (Neuman-palota) egy 4 szobából álló II. emeleti utcai lakás november 1-re kiadó. Bővebbet Neuman Testvérek városi irodájában. 4701

Kiadó lakás.

Legmodernebb berendezéssel egy 5 szobás lakás, mely áll 3 utcai és 2 udvari szobából és a szükséges mellékkelhelyiségekből azonnali kiadó. Értekezhetni Petőfi-utca 10. sz. alatt a házfelügyelőnél. 2005

Deák Ferenc u 17. sz.

alatt ujonnan épült házban egy modern I. emeleti 8 szobás erkélyes utcai és egy modern 2 szobás földszinti udvari lakás, elő- és fürdőszobával, nemkülönben egy üzlethelyiség f. é. október esetleg november hó 1-re kiadó. Bővebbet a tulajdonosnál Karel János vízvezeték és csatornázási vállalkozónál Deák Ferenc-u. 28. (Krispinház) üzletben. 4696

Bohus-palotában,

egy esinosan butorozott szoba azonnali kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 4688

Lakás

három szobás utcai parkettázott, elő- és fürdőszobával november hó 1-re kiadó. Varjassy József-u. 18. sz. 4708

Kiadó

november elsejére Dobó-u. 6. sz. alatt egy első emeleti szoba, előszoba és fürdőszobából álló utcai lakás. 4637

Egy szoba

konyha és előszobából álló udvari lakás kiadó. Apponyi Albert-körtü 1. sz.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Legjobb fertőtlenítő szappan a Szent Imre szappan, különösen ajánlíható oly egyéneknek, kik idegenekkel érintkezésük folytán fertőzéseknek vannak kitéve. A Szent Imre szappan bactericid hatását több vizsgálat igazolja, antisepticus hatása felülmúlhatatlan. Ár 70 fillér. Dr. Földes és Hehs Arad. Kapható Földes K. és Hehs V. gyógyszerüzletében. 1224

Csemege sz515!

Kitűnő éret Csaba gyöngy 5 kgr. postakosárral 4 korona, utánvétel megrendelhető szatmári Szabó István szőlőbirtokosnál Pankota. Ugyanott kapható éret paradicsom is nagy mennyiségben, jutányos áron. 4629

Szűrnők, ruhaneműek,

szőnyegek megóvására ajánlunk molykeveréket 20 és 40 filléres csomagokban, legfinomabb ruzb. Hímelt Naftalint, kiló 1 korona. Torpentin olajat, kiló 2 korona. Pachsuli levelet, kiló 8 korona. Rovarport szoró dobozokban 20 fillér, bádog dobozokban 80 és 60 fillér. Légy irtó szereket, légyfogókat, Zacherlint, stb. Földes gyógyszerüzlet Deák Ferenc-utca. Hehs gyógyszerüzlet Batthyány-utca. 1224

Vessék

uraktól levett férfiruhát, teli kabátot, városi és utazó Lundát a legmagasabb áron. Bleier Ignátz, Szent-Pál-u. 12. 4699

KÜLÖNFÉLE.

Legjobb lugmentes

arc- és kézműző a Hygea szappan 40 fillér, Lanolin szappan 50 fill. Mindkét szappan tisztá növényi szaradékokból készült, lugmentes, a legfinyásabb arcu hölgyek és gyermekek, csecsemők mosására legalkalmasabb. Legtartósabb, legfinomabb és leghatásosabb fürdőszappan az Angol fürdőszappan, óriási darab 70 fillér. Dr. Földes és Hehs Arad. Földes gyógyszerüzlet Deák Ferenc-u., Hehs gyógyszerüzlet Batthyány-utca. 1224

Bármilyen

bádigos és vízvezeték munkát készit Diamant Jenő Arad, Weitzer János és Kazinczy-utca sarkán. 2991

India fogocseppek

a legmakacsabb fogfájást azonnal megszüntetik, ára 70 fillér. Főraktár Gutori Földes Kelemen gyógyszerüzletára és vegyészeti laboratoriuma Aradon. Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai gyógyszerüzletében.

Kiadó

november elsejére Dobó-u. 6. sz. alatt egy száraz raktár. 4638

Legfinomabb

szepeességi málna-szörp különként 2 kor., üveg 20 fill. Citrom-szörp különként 2 korona. A citrom-szörp egy-két evőkanálny mennyisége alkalmas egy pohár legfinomabb limonádé előállítására. Szeder-szörp különként 2 kor. 40 fill. Ribizke-szörp 2 kor. 40 fill. Földes Kelemen gyógyszerüzletára Arad. Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai gyógyszerüzletében. 1224

Hehs-féle

Vasaschinabor. Szuverén szer vör-zsugényesség, sápkor, szédülés a vérszegénységű eredő idegbajok, idegromok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyöngeség ellen páratlan vérképző és vérjavító, biztos óvszer malárikus fertőzések és infektókból eredő megbetegedések ellen egy felnőtkeknek, mint gyermekeknek. Ár 2 korona 40 fillér. Készült: Hehs Vilmos gyógyszerüzletára Aradon, Batthyány-utca. 5180

Az Aradi Kereskedők Közé
Helyeszközű Osztályának

MEGJELENÉSE
Közlöny Szerkesztője: Koppich Zsigmond
Hivatalos helyiség: Toldy Károly-u. 1. sz. szűk 122.
Telefon 363. sz.
Hivatalos órák: délelőtt 9-12 óráig és délután 3-4 óráig.

VIDÉKRE:

1 fűszer és csemege, 2 fűszer, rőfős te-
vés, 1 vas és fűszer, 1 rőfős és dívat 3
fűszer és rőfős és 2 vegyes kereskedő-
gép.

AJÁNLUNK

Körünk női kereskedelmi szaktanfolyamát
sikeresen végzett hallgatóit irodastanók-
nek ill. pénztárosnőknek.

Am elhelyezés sajnos díjtalan, az-
tagjaink előnyben részesülnek. Vidék-
megkeresésükre, csak válasszhelyűg elhelye-
zésre válasszunk. 391

Szülők figyelmébe!

Van szerencsénk a m. t. szülő-
ket értesíteni, hogy azon esetben
is, ha az iskolák szeptember ha-
vában meg nem nyílnának, az in-
tézeti működését megkezdi. A ta-
nulókat rendszeren taníttatnak és
amint az iskolák megnyílnak, ki-
vanságra mint rendszeres tanulók be-
irattatnak vagy mint magánta-
nulókat levizsgáztatnak,

hogyan évüket el ne veszítsék.

Az intézetben henlakó gyerme-
kek gondos nevelés és ellátásban
részesülnek de mint bejáró ma-
gántanulók is felvétetnek, esetleg
2 osztályt is végezhetnek. Pros-
pektust készséggel küld 4611

Izr. fiuinternátus, Arad.